

Johanna Loukusa

**KUUSAMOSSA ASUVIEN MAAHANMUUTTAPERHEIDEN KOKEMUKSET
YHTEISTYÖSTÄ PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN KANSSA**

**KUUSAMOSSA ASUVIEN MAAHANMUUTTAPERHEIDEN KOKEMUKSET
YHTEISTYÖSTÄ PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN KANSSA**

Johanna Loukusa
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Loukusa Johanna

Opinnäytetyön nimi: Kuusamossa asuvien maahanmuuttajaperheiden kokemukset yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa

Työn ohjaajat: Koivisto Markku & Ylikauma Pirjo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2020

Sivumäärä: 50 + 8 liitesivua

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Tarkoituksena oli kuvailla Kuusamossa asuvien maahanmuuttajaperheiden kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa. Tutkimuksen tulosten avulla on mahdollista kehittää varhaiskasvatuspalveluita huomioiden maahanmuuttajaperheiltä tulevat toiveet ja tarpeet.

Tietoperustassa käsitellään varhaiskasvatusta kotoutumisen tukena ja sitä miten varhaiskasvatussuunnitelmat, sopimukset ja säännöt ohjaavat varhaiskasvatuksessa työntekijöitä kasvatusyhteistyöhön perheiden kanssa. Tietoperustassa avataan myös opinnäytetyössä käytettäviä käsitteitä maahanmuuttaja, kasvatuskumppanuus ja yhteistyö sekä interkulttuurinen kompetenssi. Aikaisempien tutkimusten osalta löytyi tietoa varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksista maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentelystä sekä toiminnallisia opinnäytetöitä sisältäen oppaita päiväkodin henkilöstön ja perheiden tueksi, mutta vain yhdessä tutkimuksessa mainittiin maahanmuuttajaperheiden kokemukset koskien yhteistyötä.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, joka on toteutettu teemahaastatteluilla kolmen maahanmuuttajaperheen vanhemmille. Nauhoitetut haastattelut litteroin ja analysoin sisällönanalyysin avulla. Maahanmuuttajaperheiden kokemukset yhteistyöstä ryhtyivät vanhempien kohtaamiseen, kahden kulttuurin välissä olemiseen sekä yhteistyön hyviin käytäntöihin ja kehittämistarpeisiin.

Maahanmuuttajaperheiden kokemukset yhteistyöstä päiväkodin henkilökunnan kanssa olivat erittäin myönteisiä. Vanhempien mielestä päiväkotihenkilökunta arvosti ja halusi tukea heitä. Vanhempien suomen kielen taito vaikutti kommunikointiin, mikä vaikutti myös siihen, kuinka hyvin vanhempi ymmärsi päiväkodin toimintaa ja tavoitteita. Vanhemmat eivät kuitenkaan pitäneet kielihaasteita liian vaikeina, vaikka tunnustivat tulkin tarpeellisuuden tärkeimmissä keskusteluissa päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla vastaavan tutkimuksen tekeminen isommassa kaupungissa, jossa on pidempi historia maahanmuuttajaperheiden kanssa toimimisesta ja suuremmat maahanmuuttajamäärät. Mielenkiintoista olisi nähdä onko edellä mainituilla asioilla vaikutusta tutkimustuloksiin. Jatkotutkimusaiheena voisi olla myös se, miten maahanmuuttajaperheille voitaisiin tuoda paremmin tutuksi suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita, sisältöjä ja menetelmiä, jotta heidän olisi helpompaa osallistua kasvatusyhteistyöhön sekä millaisia resursseja päiväkodit tarvitsevat maahanmuuttajaperheiden kanssa toimimiseen ja kotoutumisen tukemiseen.

Asiasanat: kokemukset, maahanmuuttajat, varhaiskasvatus, kasvatusyhteistyö, kasvatuskumppanuus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Author: Loukusa Johanna

Title of thesis: Immigrant families experiences of parental partnership with kindergarten personnel in Kuusamo

Supervisors: Koivisto Markku & Ylikauma Pirjo

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2020   Number of pages: 50 + 8

The purpose of this bachelor's thesis was to find out what kind of experiences immigrant families have of parental partnership with kindergarten personnel in Kuusamo. The study was conducted in cooperation with the Kuusamo City Early Childhood Education Services. The aim of this study was to obtain experiential based information from immigrant families, about cooperation with kindergarten personnel, that could be used to improve early childhood educational services.

The theoretical framework of this thesis consisted of early childhood education supporting integration, the national core curriculum for early childhood education (VASU) and local curricula, cooperation and parental partnership, intercultural competence, previous research and surveys related to the subject. There is hardly any research on immigrant families' experiences of cooperation with kindergarten personnel. More research was found on the experiences of the kindergarten personnel and practice-based theses which included a guide.

My thesis is a qualitative research and it has been implemented as theme interviewing. I interviewed three immigrant families who have children in kindergarten. I taped these interviews and transcribed them afterwards. The transcripts of the interviews were processed through content analysis and themes like encountering parents, between two cultures, good practices and development needs could be found through analysis.

The experiences of the immigrant families about cooperation with kindergarten personnel were very positive. Parents felt that the kindergarten personnel appreciated and wanted to support them. The parents' knowledge of Finnish influenced the communication, which also affected how well the parent understood the operation of the kindergarten and its goals. However, parents did not find language challenges too difficult, although they acknowledged the need for an interpreter for key discussions with the kindergarten personnel.

Based on my research, one could think of doing research in a larger community and working with a kindergarten with a long experience of working with immigrant families. It would be interesting to see if different circumstances affect the experiences of immigrant families in cooperating with kindergarten personnel. Research could also be conducted into what kind of resources kindergartens need to cooperate with immigrant families to ensure the best possible integration support and how to better familiarize immigrant families with the aims, content and methods of Finnish early childhood education.

Keywords: *experiences, immigrant families, parental partnership, cooperation, early childhood education, daycare*

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 VARHAISKASVATUS KOTOUTUMISEN TUkena	8
3 MAAHANMUUTTAJAPERHEIDEN YHTEISTYÖ PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN KANSSA	10
3.1 Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus.....	12
3.2 Interkulttuurinen kompetenssi	14
3.3 Aikaisempia tutkimuksia ja selvityksiä.....	17
4 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	20
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
5.1 Metodologia ja tutkimusmenetelmä.....	21
5.2 Kohderyhmä	22
5.3 Aineiston keruu	24
5.4 Aineiston analysointi	25
5.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	26
6 MAAHANMUUTTAJAPERHEIDEN KOKEMUKSET YHTEISTYÖSTÄ PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN KANSSA.....	29
6.1 Vanhempien kohtaaminen	29
6.2 Kahden kulttuurin välissä	31
6.3 Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet.....	33
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
8 POHDINTA.....	41
LÄHTEET	44
LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajan käsite voidaan ymmärtää monella eri tavalla. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan tilastoissa ja tutkimuksissa Suomeen muuttanutta ulkomaan kansalaista, joka aikoo asua maassa pitkään. Tilastokeskuksen (2019a; 2019b viitattu 10.2.2019) vuoden 2017 tietoihin perustuvan maahanmuuttajatilaston mukaan Kuusamossa maahanmuuttajataustaisten osuus väestöstä oli 1,8%, joka määrällisesti tarkoitti 279 henkilöä. Eniten maahanmuuttajia oli tullut Entisestä Neuvostoliitosta (95), Kongon demokraattinen tasavalta (19), Turkista (19), Afganistanista (17), Thaimaasta (14), Saksasta (12) ja Venäjältä (11). Tilastokeskus määrittelee ulkomaalaistaustaisiksi ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Keskimäärin Suomessa ulkomaalaistaustaisia oli 7% väestöstä, 384123 henkilöä.

Varhaiskasvatus on osa maahanmuuttajalasten kotoutumista, jolla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, jotka helpottavat kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan kuten suomen tai ruotsin kielen oppimisen tukemista (Korhonen & Puukari 2013, 191). Laki kotoutumisen edistämiseksi (1386/2010) edellyttää kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisen osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Tärkeää on myös huolehtia varhaiskasvatuksessa huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön toimivuudesta. Tapaamisissa ja neuvotteluissa on hyvä käyttää tarvittaessa tulkkia ja varmistaa näin, että osapuolet ymmärtävät toisiaan. Virallisten toimenpiteiden lisäksi kotoutumista edistetään arkipäivän tilanteissa ja lähiyhteisöissä, kuten päiväkodeissa, kouluissa, harrastustoiminnassa ja työpaikoilla. (Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttamisen osaamiskeskus 2019, viitattu 23.3.2019; Hämäläinen 2019, viitattu 5.5.2019.)

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen sopimusvaltiot ovat sitoutuneet antamaan vanhemmille ja muille laillisille huoltajille asianmukaista apua heidän hoitaessaan lastenkasvatustehtäväänsä sekä koulutuksessa pyrkimään kunnioituksen edistämiseen lapsen vanhempia, omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja, lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja sekä hänen omastaan poikkeavia kulttuureita kohtaan (Unicef 2018, viitattu 22.12.2018.)

Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaoston mukaan lasten varhaiskasvatuksen toteutumisen laatu perustuu ensisijaisesti työntekijöiden kasvatusosaamiseen. Tämän johdosta

maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto ehdotti toimenpiteiksi täydennyskoulutuksena tapahtuvaa tiedon vahvistamista maahanmuuttajuudesta, pakolaisuudesta ja monikulttuurisuudesta, kulttuurisensitiivisen taidon lisäämistä kohtaamis- ja ihmissuhdetilanteissa. Lisäksi tuotiin esille kuntien vastuu huolehtia käännös- ja tulkkipalveluiden saatavuudesta. (STM 2007, 28-31.) Myös SOCCA, pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus (2018, 3) on tuonut esille maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamisen kehittämisen ja listannut osana Lapsen paras - yhdessä enemmän -hanketta seuraavat suositukset: maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden kohtaaminen vaatii hyviä kohtaamis- ja vuorovaikutustaitoja, kulttuurisensitiivinen työote on kaiken keskiössä, maahanmuuttajataustaisten monikielisten työntekijöiden määrää on lisättävä sivistystoimessa sekä lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalveluissa, perheiden kanssa luottamuksellisen suhteen rakentaminen vie aikaa, lasten, nuorten ja perheiden osallisuus tuo ammattilaisille lisäosaamista.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla Kuusamossa asuvien maahanmuuttajaperheiden kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa. Päiväkodin henkilöstöllä tarkoitetaan päiväkodin johtajaa, varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajia (KT 2018, viitattu 27.4.2019). Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineistonkeruumenetelmänä oli teemahaastattelu. Haastattelut toteutettiin Kuusamossa asuville maahanmuuttajaperheille, joiden lapsi on kunnallisessa päiväkotitoiminnassa.

Kuusamossa ei ole aiemmin selvitetty maahanmuuttajaperheiden kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa. Kokemustiedon avulla on mahdollista kehittää maahanmuuttajaperheille tarjottavia varhaiskasvatuspalveluita. Varhaiskasvatuspalveluiden kehittämisellä voidaan parantaa niiden sopivuutta maahanmuuttajaperheille sekä helpottaa perheiden ja päiväkodin henkilöstön toimintaa maahanmuuttajalapsen varhaiskasvatuspolulla. Kehitystyöllä voidaan siis vahvistaa yhteistyötä perheen ja päiväkodin välillä, maahanmuuttajaperheen kotoutumista ja lapsen edun toteutumista.

2 VARHAISKASVATUS KOTOUTUMISEN TUKENA

Suomalaisen varhaiskasvatuksen ensisijainen tehtävä on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tukea vanhempien tai huoltajien kasvatustyötä. Varhaiskasvatuslain mukaan tätä työtä tulisi varhaiskasvatushenkilöstön tehdä yhdessä ja yhteistyössä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa, sisältäen myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena kuten esimerkiksi kerho- ja leikkitoimintana. (Costiander, Helin, Rehn, Tarkka & Kola-Torvinen 2019, viitattu 30.1.2019; Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3§, 23§.) Varhaiskasvatuksen tavoitteena on myös antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3§).

Uuden varhaiskasvatuslain 76§:n tuoma uudistus, jossa kunnan ja kuntayhtymän sekä yksityisen varhaiskasvatustoimijan on tallennettava tietoja varhaiskasvatuksen uuteen tietovarantoon Vardaan. Tallennettavia tietoja ovat varhaiskasvatustoimijan tiedot, toimipaikkojen tiedot ja lasten tiedot (1.1.2019 alkaen kunnalliset toimijat ja 1.1.2020 yksityiset toimijat), huoltajatiedot ja maksutiedot (1.9.2019 alkaen kunnat, 1.9.2020 yksityiset toimijat), sekä henkilöstötiedot vuoden 2020 aikana. Opetushallituksen ylläpitämän tietovarannon yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tietoja voidaan hyödyntää niin kunnallisessa kuin valtakunnallisessa varhaiskasvatuksen kehittämisessä ja päätöksenteossa. Tallennettavissa tiedoissa on mm. huoltajien äidinkieli, joka voi auttaa tulevaisuuden tutkimuksissa koskien varhaiskasvatusta ja maahanmuuttajaperheitä. (Hakalisto 2019; Berg & Hakalisto 2019; OPH 2019b, viitattu 6.5.2019.)

Tämän hetkiset valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet tulivat voimaan 1.1.2019 alkaen. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat päivitetään kansallisten perusteiden mukaisesti ja otetaan käyttöön elokuussa 2019, siihen asti käytössä ovat 2016 vuoden perusteiden pohjalta tehdyt suunnitelmat. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tuodaan myös esille yhteistyön merkitys vanhempien kanssa. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta sekä huomioimaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi.

Lisäksi varhaiskasvatuksen perusteissa todetaan varhaiskasvatuksessa tuettavan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Osa lapsista tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja suomen/ruotsin kieleen vasta tullessaan varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen nähdään tukevan lapsen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja huoltajille annetaan tietoa suomalaisen varhaiskasvatustoiminnan tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä. Perheen kielellisestä ympäristöstä, kielivalinnoista, monikielisten ja -kulttuuristen identiteettien muodostumisesta sekä äidinkielen tai -kielten kehityksen vaiheista ja merkityksestä tulisi myös käydä keskusteluja huoltajien kanssa. Lapsille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua myös omaa äidinkieltään tai omia äidinkieliään, mutta ensisijaisesti vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on perheellä. (OPH 2019a, viitattu 30.4.2019; OPH 2018, 46.)

3 MAAHANMUUTTAJAPERHEIDEN YHTEISTYÖ PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN KANSSA

Keskeisiä käsitteitä tutkimuksessa ovat maahanmuuttajaperhe, varhaiskasvatus, yhteistyö, interkulttuurinen kompetenssi ja kommunikointi.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen 18. artiklan mukaan sopimusvaltiot antavat vanhemmille ja muille laillisille huoltajille asianmukaista apua heidän hoitaessaan lastenkasvatustehtäväänsä. Lisäksi artiklassa 29. kehoitetaan koulutuksessa pyrkimään kunnioituksen edistämiseen lapsen vanhempia, omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja, lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja sekä hänen omastaan poikkeavia kulttuureita kohtaan. Varhaiskasvatuksessa, koskien maahanmuuttajaperheitä, tämä tarkoittaa mm. sitoutumista yhteistyöhön huoltajien kanssa, jossa luodaan luottamuksellisen ja kunnioittavan kumppanuus. Yhteistyö tukee lapsen edun ja oikeuksien toteutumista sekä kannattelee lapsen hyvinvointia ja vahvistaa osallisuuden kokemusta. Keskeisiä varhaiskasvatuksen periaatteita mielenterveyden edistämisen kannalta ovat lapsen oikeus omaan kieleen, kulttuuriin ja katsomukseen sekä turvalliseen ympäristöön ja aikuisiin. Myös lapsistrategia 2040 visiossa lapset ja perheet kokevat osallisuutta kasvu- ja lähiyhteisössä sekä jokaisella lapsella ja nuorella on elämässään läheisiä ja turvallisia aikuisia. (Halme & Vataja 2011, 74; Unicef 2018, viitattu 22.12.2018; Castaneda, Mäki-Opas, Jokela, Kivi, Lähteenmäki, Miettinen, Nieminen & Santalahti 2018, 192; STM 2019, viitattu 18.4.2019.)

Tässä tutkimuksissa keskitytään maahanmuuttajan yleiskäsitteeseen, jossa viitataan henkilöihin, jotka ovat syntyneet ulkomailla. Tilastokeskuksen mukaan perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. (Tilastokeskus 2019c; Väestöliitto 2019, viitattu 10.2.2019; THL 2018, viitattu 25.3.2019.) Koska tarkoituksena on tutkia kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa, tässä tutkimuksessa perhe määritelmä rajautuu lapsiperheeseen, jossa asuu vähintään yksi alle 6-vuotias lapsi, joka on päiväkodissa. Perheessä voi olla yksi tai kaksi vanhempaa, jotka ovat syntyneet ulkomailla.

Yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä nimettiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (vasu) 2003 kasvatuskumppanuudeksi. Vuonna 2016 varhaiskasvatussuunnitelman perusteista mää räsi ensimmäisen kerran Stakesin sijasta Opetushallitus, jolloin määritelmä palautui takaisin yhteistyöksi (Stakes 2004, 22; OPH 2019a, viitattu 30.4.2019; OPH 2017, viitattu 17.5.2019.) MONIKU-hankeen jälkeen toteutetussa kyselyssä todettiin kasvatuskumppanuuden olevan erityisen tärkeää vieraan kieli- ja kulttuuritaustan omaavien perheiden kohdalla. MONIKU-hanke toteutettiin vuosina 2005-2007 ja sen tavoitteena oli tuottaa pääkaupunkiseudun kunnille yhteinen strateginen toimintamalli sekä yhteiset käsitteet monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. (Venninen 2009, 39; MONIKU 2008, 1, 3.) Tässä tutkimuksessa käydään läpi sekä kasvatuskumppanuutta, että uudemman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yhteistyötä. Teoriaa maahanmuuttajista ja varhaiskasvatuksesta löytyy kummankin määritelmän voimassaoloajoilta ja vaatii sen vuoksi käsitteiden avaamista. Käsitteitä on tarkasteltu tarkemmin kappaleessa 3.1.

Kuusamon kaupungin (2017, 14–15, 35) varhaiskasvatussuunnitelma seuraa hyvin pitkälti valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen tavoitteita. Suunnitelma on tehty edellisen, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, valtakunnallisen ohjeistuksen ollessa voimassa, joka yhteistyötä ja monikulttuurisuutta koskien on pysynyt hyvin samanlaisena verrattuna vuoden 2018 varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan yhteistyön olevan luottamuksen rakentamista yhdessä huoltajien, lapsen ja kasvatushenkilöstön kesken, jossa lähtökohtana on lapsi ja hänen kokemusmaailmansa. Yhteistyön edellytyksenä nähdään huoltajien ja henkilöstön keskinäinen ymmärrys, tukeminen ja avoin vuoropuhelu. Erityisen tärkeänä yhteistyö nähdään erilaisissa siirtymävaiheissa kuten esimerkiksi lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen tai siirtyessä esiopetukseen sekä suunniteltaessa ja toteutettaessa lapsen kehityksen ja oppimisen tukea. Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsen mahdollisuus oman kulttuuri-identiteetin vahvistamiseen toisten lasten kanssa on oleellinen osa varhaiskasvatusta ja näkee tärkeänä kasvattajayhteisön vastuun siitä, että lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi tasa-arvoisesti lapsiryhmässä eri kieli- ja kulttuuritaustat huomioiden. Vanhempien kanssa käytävissä yhteistyökeskusteluissa korostetaan lapsen oman kulttuuri-identiteetin ja äidinkielen vahvistamista. Yhteistyökeskusteluissa on mahdollista hyödyntää Monetra Oy Tulkkipalvelun kielipalveluita. Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan maahanmuuttajataustaisen lapsen kielen kehitystä tuetaan kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa ja hänet kohdataan yksilöllisten

tarpeidensa, persoonallisuutensa ja perhekulttuurinsa mukaisesti. Suomen kielen oppimisen pohjana on lapsen äidinkielen säilyminen ja kehittyminen. (Kuusamon kaupunki 2017, 35.)

3.1 Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus

Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus on vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten tietoisesta sitoutumisesta toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi yhteisten tavoitteiden suunnassa. Toisaalta Lämsä vertaa yhteistyötä ja kumppanuutta niin, että yhteistyössä kumpikin osapuoli voi tehdä oman osuutensa olematta tekemisissä toisten kanssa, kun taas kumppanuudessa kyse on vuorovaikutuksesta ja yhdessä toimimisesta, kuten alla olevasta taulukosta voidaan nähdä. (Lämsä 2013, 49–51; OPH 2018, 34.)

TAULUKKO 1. Kasvatusyhteistyön ja kasvatuskumppanuuden eroja (Lämsä 2013, 51)

Kasvatusyhteistyö vs. kasvatuskumppanuus	
Kasvatusyhteistyö	Kasvatuskumppanuus
Tiedottaminen vanhemmille	Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuoropuhelu ja dialogisuus
Rinnakkain toimiminen	Yhdessä toimiminen
Ongelmakeskeisyys	Ratkaisukeskeisyys ja kannattelevuus
Yksipuolinen asiantuntijuus	Jaettu asiantuntijuus

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja huoltajien välinen yhteistyö tuo lasten elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta sekä mielekkään kokonaisuuden yhteisestä kasvatustehtävästä. Yhteistä kasvatustehtävää hoidettaessa on tärkeää varhaiskasvatuksen ammattilaisen *avoin, arvostava ja tasavertainen kohtaaminen*. Kasvatuskumppanuuden kautta voidaan puolestaan nähdä, että kumppanuus on vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuoropuhelua ja dialogisuutta, yhdessä toimimista, ratkaisukeskeisyyttä ja kannattelevuutta sekä jaettua asiantuntijuutta. Toisaalta se voidaan nähdä myös epävirallisena, yhteisymmärrykseen pyrkivänä, vanhempien arvoja, asenteita ja pyrkimyksiä arvostavana ammattilaistoimintana. Perhelähtöisen työn ja kumppanuuden lähtökohtana pitäisi olla näkemys siitä, että kaikilla perheillä on vahvuuksia. Jos perhe ei pärjää, täytyy ensin selvittää palvelujärjestelmän heikkoudet ja perustaa toimenpiteet

niihin asioihin, jotka ovat myönteisiä perheen toiminnassa. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 mukaan huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Siinä myös tuodaan esille kasvatusyhteistyön tukemisen luottamusta rakentamalla sekä tasa-arvoisella vuorovaikutuksella ja keskinäisellä kunnioituksella. (Lämsä 2013, 49–51; Määttä 1999, 105; OPH 2018, 9, 14, 34; Kekkonen 2012b, 49.) Kekkonen (2012a, 3) tuo toisaalta esille kumppanuuskäsitteen ongelmallisuuden osana julkista palvelujärjestelmää, jossa osapuolten vastuut ja tehtävät eivät perustu vapaaseen valintaan. Käsitteen on arvioitu myös olevan liian intiimi kuvaamaan kuntalaisen ja julkisen palvelujen välistä suhdetta. Kaskela ja Kekkonen (2011, 32–40) nimeävät kasvatuskumppanuutta ohjaaviksi neljäksi periaatteeksi kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogin. Kasvatuskumppanuudessa nähdään, että kasvattajan tulisi ottaa nämä periaatteet ammatilliseksi lähestymistavaksi, jotta kumppanuus rakentuisi ja toteutuisi mahdollisimman hedelmällisesti. Seuraavana käydään tarkemmin läpi näitä neljää periaatetta.

Kuuntelu ja kuuleminen ovat keskeisiä asioita vuoropuhelussa. Kaskelan ja Kekkosen (2011, 32) mukaan kuuleminen ei ole ensi sijassa taito vaan suhde toiseen ihmiseen. Kuunteleminen ei onnistu, ellei kuuntelija kykene luomaan turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Vuoropuhelussa saarnaaminen, luennoiminen, kritisoiminen, syytteleminen ja oletaminen aiheuttavat sen, ettei kukaan osapuolista enää kuuntele. Pienillä ”oven avaajilla” (ahaa, hmm, kerro lisää, haluan kuulla siitä enemmän jne.) voidaan viestittää omaa valmiutta kuunnella. Oven avaajia ovat myös kasvojen ilmeet ja eleet. Kuuluksi tuleminen on aina eheyttävä kokemus ja siksi kasvatuskumppanuuden keskeinen periaate.

Kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostava asenne ilmenee aina ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Kunnioituksen puute taas näkyy suhteessa toisen mitätöimisellä, selän kääntämisellä, sen viestittämisenä, ettei toisella tai hänen sanomisella ole merkitystä. Kunnioittavan suhteen luomiselle on puolestaan haasteena erilaisuuden kohtaaminen: erilaisen perheen, erilaisen perhekulttuurin, erilaisten arvojen jne. Kuuntelemisen kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Kunnioitus helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä, jossa on mahdollista tuoda asioita esiin peittelemättä ja teeskentelemättä. (Kaskela & Kekkonen 2011, 34.) Vanhempien tulee tuntee, että heitä ja heidän kokemuksiaan kunnioitetaan ja heillä on helppo tuoda asioita esille päiväkodin henkilökunnalle. Kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen, jossa lähtökohtana on vanhempien ja

ammatti-ihmisten yhteiset tavoitteet lasta koskien. (Helenius & Lummelahti 2018, 18; Määttä 1999, 100.)

Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Kaskela ja Kekkonen (2011, 36) toteavat luottamuksen syntyyn tarvittavan siten aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Vanhemmille luottamus päivähoiton työntekijöihin rakentuu työntekijän ja lapsen välisestä suhteesta, siitä millä tavalla työntekijät välittävät tietämystään ja tuntoisuuttaan lapsesta. Luottamus rakentuu myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Arkinen ja päivittäinen vuoropuhelu lapseen liittyvissä asioissa luo perustan luottamukselle ja mahdollistaa yhteisen ymmärryksen lapsesta. Täytyy ottaa myös huomioon, että ihmiset tarvitsevat eripituisen ajan voidakseen luottaa toiseen ihmiseen. Luottamus myös lisää yhteistyötä ja toisaalta yhteistyö vahvistaa luottamusta eli ne ovat riippuvaisia toisistaan ja vahvistavat toinen toisiaan (Poikonen & Lehtipää 2009, 85).

Dialogin avain on kuulemisessa. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa toisen tietämys ei ole merkityksellisempää ja arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Dialogisuus on keskustelua, jossa on ydin ja jossa ei valita puolia. Se on taito ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Dialogisen kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta näyttää merkitykselliseltä se, että työntekijällä on kosketus sisäiseen maailmaansa; ajatuksiinsa, kokemuksiinsa ja tunteisiinsa. (Kaskela & Kekkonen 2011, 38.)

3.2 Interkulttuurinen kompetenssi

Kulttuuria voidaan pitää suurin piirtein samana kuin elämäntapa eli asiat, joita ihmiset ja kansat ovat historiansa aikana oppineet tekemään, arvostamaan, joihin he ovat oppineet uskomaan ja joista he ovat oppineet nauttimaan. Kulttuuriset piirteet ovat opittu, ei periytyvä asia. Kulttuuriin sisältyy mm. taide ja kirjallisuus, ajattelun ja tuntemisen tavat, toimintatavat tai -mallit (esim. tunteiden näyttäminen tai kätkeyminen, fyysisen etäisyyden säilyttäminen kanssaihmiisiin, tavat tervehtiä tai syödä), kehonkieli, elintavat, perinteet, yksilön perusoikeudet, vakaumukset ja arvojärjestelmät. (Peda 2019, viitattu 5.1.2019.) Paavolan ja Talibin (2010, 13–14) mukaan keskeisenä kasvatuskäsitteenä tulisi olla kulttuurien tuntemus ja moninaisuuden ymmärtäminen ja kasvatuksen lähtökohtana lasten omat kulttuuri- ja kielitaustat. Kasvatussyhteisöissä tulisi tarkkaan miettiä mikä on yhteinen kasvatuksen suunta ja jokaisen tulisi lisäksi henkilökohtaisesti

tunnistaa oma arvomaailmansa ja kykynsä suhtautua toisenlaisiin arvomaailmoihin ja maailmankatsomuksiin. He näkevät tärkeänä kasvattajan oman kulttuurisen kompetenssin kehittymisen, joka lisää kulttuurien ymmärtämistä ja arvostamista. Kulttuurisen kompetenssin kehittyminen on prosessi, joka etenee ihmisten kokemusten, tiedon ja ympäristön vaikutuksesta.

Kivijärvi (2017, 253) viittaa Liisa Salo-Leehen, joka mainitsee kasvattajalta vaadittavan kulttuurisensitiivisyyttä ja kulttuuripätevyyttä, jossa voidaan erottaa tieto-, tunne- ja käytösosa. Tieto-osaan kuuluu tieto uskonnosta, ruuista, kielestä, sosiaalisista tavoista ja uskomuksista. Tunneosaan kuuluvat myönteinen suhtautuminen erilaisuuteen, halu ymmärtää sekä ristiriitojen ratkaisukyky. Käytösosassa puolestaan näkyvät arvostus ja halu olla loukkaamatta. Isotalus (2013, 13) puolestaan ilmaisee asian ” Kulttuurienvälisessä osaamisessa ei ole kyse ensisijaisesti toisen tuntemisesta, vaan itsensä tuntemisesta ja siitä välisyydestä – että uskaltaa ylittää rajoja, ottaa selvää, ottaa puheeksi. Että osaa luoda yhteistä ymmärrystä, yhteisiä merkityksiä.”

Jokikokko (2002, 85–86) käy läpi interkulttuurista kompetenssia, joka viittaa niihin valmiuksiin, joita tarvitaan yhteisymmärryksen saavuttamiseen sekä toimivaan vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten välillä. Interkulttuurinen kompetenssin kehittyminen eli interkulttuurinen oppiminen on myös prosessi, jossa ihminen joutuu punnitsemaan omia kulttuurisia asenteitaan, arvojaan ja normejaan sekä käyttäytymistään. Tavoitteena on kasvu moninaisuuden tiedostamiseen, ymmärtämiseen ja kunnioittamiseen, sekä oikeudenmukaisuutta tukevaan ajatteluun ja toimintaan. Interkulttuurisuus-termillä korostetaan vuorovaikutusta kulttuurien välillä eikä pelkästään viitata yhteisöön, joka koostuu eri etnisistä ryhmistä, kuten esimerkiksi monikulttuurisuudessa. Jokikokon mukaan interkulttuurisesta kompetenssista puhuttaessa käsitteet vaihtelevat, osa teoreetikoista kirjoittaa kulttuurisesta sensitiivisyydestä ja tietoisuudesta, monikulttuurisesta asiantuntijuudesta jne. Korhonen ja Puukari (2013, 368–369) kertovat kulttuurisensitiivisen ohjauksen olevan kulttuurista monimuotoisuutta, kuten etnisyyttä, kansallisuutta, kulttuuri-identiteettiä, maailmankatsomusta, arvoja ja tapoja huomioivaa ohjausta. Peruslähtökohtana on yksilön kunnioittaminen ja arvostaminen. Jokikokko näkee kuitenkin interkulttuurisen kompetenssin edellistä laajempänä käsitteenä, sillä siinä hänen mukaansa korostuu ajatus paitsi tietoisuudesta ja herkkyydestä, myös taidoista ja halusta toimia erilaisissa kulttuurien kohtaamisen tilanteissa.

Kohtaamisiin liittyy vahvasti myös kommunikointi. Kommunikointi on ajatusten, tunteiden, aikeiden, odotusten, mielipiteiden, havaintojen ja kokemusten välittymistä ihmisten kesken. Se perustuu

vuorovaikutukseen ja tapahtuu yhteisen kielen avulla. Yhteinen kieli on yleensä puhe, mutta se voi olla myös puhetta korvaava keino kuten viittomat, kuvat, esineet tai blisskieli. Merkittävä osa ihmisten välisestä viestinnästä tapahtuu kuitenkin aina sanattomasti. Erityisesti tunnetilat välittyvät ensisijaisesti eleiden, ilmeiden, hengityksen rytmin, kehon asentojen ym. kautta. (Laine & Martikainen 2018, viitattu 10.1.2019.) Kurola, Sutinen ja Tiainen (2019, viitattu 10.1.2019) viittaavat Harjulaan, joka on todennut päivähoidolle haasteita asettavan ohimenevät kommunikaatiovaikeudet ja kielelliset ja muut kehitysvaikeudet tai -häiriöt, jotka saattavat jäädä piiloon kielellisen ilmaisuvaikeuden taakse. Myös vanhempien kanssa syntyvät yhteistyöongelmat, kuten kommunikaatiovaikeudet aikuisten kesken, ennakkoluulot ja pelot puolin ja toisin, kasvatusasenteiden törmäykset, ruokaan, puhtauteen ja sukupuoliin liittyvät erilaiset käsitykset ja käytännöt, ovat asioita, jotka tulevat esille maahanmuuttajaperheiden kanssa työskenneltäessä.

Halme ja Vataja kertovat varhaiskasvattajan työn perustaksi ihmiskäsityksen pohtimisen ja oman kasvatusnäkömyksen rakentamisen. Tähän liittyy sen tiedostaminen, millaisena näkee maahanmuuttajataustaisen lapsen, objektina vai subjektina. Varhaiskasvattajan ihmiskäsitys vaikuttaa hänen tapaansa opettaa ja olla vuorovaikutuksessa. On kyettävä näkemään lapsen kyvyt ja vahvuudet, jotka voivat jäädä heikon suomen kielen osaamisen varjoon. Varhaiskasvattaja voi toimia maahanmuuttajataustaisen lapsen voimaannuttajana, jos hän arvostaa lapsen kulttuuria ja kieltä. Päivähoito välittää arvoja koko toiminnallaan, siksi eettinen kasvatus kuuluu kaikkeen päivähoito-organisaation toimintaan ja opettajan tulisi tiedostaa roolinsa yhteiskunnallisena toimijana. Yhteiskunnan moninaistuessa myös varhaiskasvatuksen toimintatapojen tulee muuttua. Oma vahva kulttuurinen identiteetti on hyvä lähtökohta muiden kulttuurien kohtaamiselle. Jos ei ole tietoinen omasta kulttuuristaan, kokee helposti vieraat kulttuurit uhkana. Ennakkokäsityksiä on kaikilla ja ne tunnistamalla on mahdollista päästä niitä muuttamaan. Ennakkokäsitykset vaikuttavat siihen, miten kohtamme perheen ja pystymmekö luomaan kohtaamisesta tasavertaisen. Tasavertaista kohtaamista voi vaikeuttaa niin kulttuurin halveksuminen kuin eksotiikan ihannoiti. Monikulttuurisen ideologian omaavat varhaiskasvatuksen opettajat hyväksyvät kulttuurisesti erilaista käyttäytymistä ja arvoja sekä huomioivat ne suunnitellessaan ja toteuttaessaan opetusta. Opettajan työssä vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidot ovat tärkeitä, ja omien ennakkoluulojen ja kulttuuristen ajatusmallien tiedostaminen edellytyksenä kulttuurien onnistuneelle kohtaamiselle. (Halme & Vataja 2011, 97–99, 102–103; Jokikokko & Järvelä 2013, viitattu 6.5.2019.)

Jokikokko ja Järvelä (2013, viitattu 6.5.2019) näkevät interkulttuurisessa kasvatuksessa ja koulutuksessa olevan keskeistä juuri kulttuurien välinen suhde, *kommunikaatio ja dialogi* -

interkulttuurinen kompetenssi taas on tarpeen, jotta tähän päästäisiin. He ovat koonneet artikkelissaan näkemyksiä interkulttuurisen kompetenssin ominaisuuksista ja ulottuvuuksista, joita ovat *tieto toisista* (tietoa kulttuurieroista ja siitä, kuinka eri kulttuureissa toimitaan), *kieli- ja kommunikaatiotaidot*, *asenteet* sekä erilaisia persoonallisia ominaisuuksia, kuten *empatiakykyä* ja *avoimuutta*. Toisaalta kommunikaatio saattaa heidän mukaan muodostua hyvinkin monikerroksiseksi eri tilanteissa, jolloin on hyvin vaikeaa tai suorastaan mahdotonta määritellä erityisiä taitoja, jotka olisivat sopivia kaikkiin, tai edes useimpiin, interkulttuurisiin kohtaamisiin.

3.3 Aikaisempia tutkimuksia ja selvityksiä

Aikaisempia tutkimuksia ja selvityksiä aihepiiristä maahanmuuttaja, yhteistyö/kasvatuskumppanuus ja varhaiskasvatus/päiväkotikiä käydään seuraavissa kappaleissa läpi. Kari, Sihvonen ja Tarkiainen (2016, viitattu 25.12.2018) ovat tehneet opinnäytetyön Digitaalinen opaskirja maahanmuuttajaperheiden päivähoidon aloituksen helpottamiseksi. Heidän toiminnallisessa opinnäytetyössä suunniteltiin ja toteutettiin digitaalinen opaskirja, jonka tarkoituksena oli tukea maahanmuuttajalasten sopeutumista varhaiskasvatuksen aloitukseen sekä päiväkodin toimintatapoihin ja odotuksiin. Heille oli tullut työtä tehdessä selväksi, että varhaiskasvatuksessa on tarvetta erilaisille ratkaisuille, jotka tukevat vieraasta kulttuurista tulevia lapsia ja heidän perheitään päiväkodin aloitusvaiheessa.

Myös Ritosalo (2010, 16, 18–20, 25) on tehnyt toiminnallisen opinnäytetyön ”Opas maahanmuuttajavanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisen kommunikoinnin helpottamiseksi”. Tutkimuksessa oli tehty kyselylomake päiväkodin henkilökunnalle (n=34) ja lisäksi haastateltu kuusi maahanmuuttaja vanhempaa. Haasteeksi kommunikoinnissa nousi kyselyissä ja haastatteluissa yhteisen kielen puuttuminen, ymmärtämisen vaikeus (vaikeat termit/selkokieli) ja kommunikointityyli (liian suora puhe).

Myllylä (2013, 37–39, 48) on tehnyt opinnäytetyön lastentarhanopettajien kokemuksista kasvatuskumppanuudesta maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa, johon hän haastatteli 8 lastentarhanopettajaa. Tutkimuksessa tuli esille perheiden palautteenantamisen vähäisyys, perheiden vähäinen tietämys päivähoidon palvelujärjestelmästä, eriävien kasvatuskäsitysten, kulttuuristen roolierojen ja tapojen sekä kielitaidottomuuteen liittyvät haasteet, joista viimeisin nousi suurimmaksi ryhmäksi tutkimustuloksissa. Lastentarhanopettajat kokivat oman tai

maahanmuuttajaperheiden kielitaidottomuuden aiheuttavan haasteita kasvatuskumppanuudelle. Tulkkauks koettiin olevan myös haaste keskinäiselle kommunikaatiolle ja kommunikaatiolanteelle kasvatustilanteissa, koska oli epävarmuutta esimerkiksi siitä, pysyikö oma sanoma samanlaisena tulkittuna. Tutkimustuloksista ilmeni myös, että perheet koettiin yhteistyökykyisiksi, hyvin kumppanuuteen sitoutuviksi. Myllylä toi jatkotutkimus ehdotuksena esille, että tutkimusta voitaisiin jatkaa selvittämällä millaisena maahanmuuttajataustaiset perheet kokevat kasvatuskumppanuuden päiväkodeissa.

Sviilin (2018, 2, 66) Pro gradu -tutkielmassa on tarkasteltu varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja maahanmuuttajavanhempien näkemyksiä kasvatusyhteistyöstä. Tutkimuksessa kasvatusyhteistyö nähtiin osapuolten välisenä vuoropuheluna, jonka taustalla vaikuttavat niin ammattikasvattajien kuin vanhempien käsitykset kasvatuksesta. Vanhempien mukaan haasteet kasvatusyhteistyössä liittyivät *kulttuurisiin tekijöihin* ja ennestään *vieraiden käytäntöjen omaksumiseen, kielimuuriin ja erilaisiin arvomaailmoihin*. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tunnistivat haasteiksi *kulttuurien väliset erot ja kielimuurin sekä joustamattomuuden päiväkodin käytänteissä*. Nonverbaalisten viestien tunnistaminen koettiin tulkituissa keskusteluissa vaikeaksi. Vanhemmat olivat kuitenkin melko tyytyväisiä kasvatusyhteistyöhön, mutta painottivat perheiden näkökulman huomioimista ja joustavan yhteistyön tärkeyttä. Molemmat osapuolet toivoivat päiväkodin ja perheiden välille avointa keskustelukulttuuria. Tutkimuksen tulokset heijastelivat päiväkodin ratkaisevaa roolia siinä, miten maahanmuuttajaperheiden sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin lähtee käyntiin. Laadukkaan monikulttuurisuuskasvatuksen ja toimivan kasvatusyhteistyön edellytyksenä tutkimuksessa nähtiin päiväkodin henkilökunnan tietoisuus niin omista kulttuurisista lähtökohdistaan kuin monikulttuuristen perheiden taustoista. Ammattikasvattajat toimivat ikään kuin kulttuurin välittäjinä maahanmuuttajaperheiden ja suomalaisen yhteiskunnan välillä, jolloin heidän roolinsa perheiden sopeutumisessa on merkittävä.

Kaivosoja ja Keränen (2018, 61, 76) ovat tehneet Pro gradu -tutkielman ”Päiväkodin työntekijöiden kokemuksia toimintakulttuurista ja toimijuudesta muuttuvassa varhaiskasvatuksessa”. Tutkimuksessa todetaan päiväkodin työntekijöiden tietojen ja taitojen ajantasaistamisen tärkeyden vastaamaan uusiin vaatimuksiin kuten esimerkiksi monikulttuurisuuteen päiväkodissa. Tästä esimerkkinä tuotiin haastattelussa ilmennyt suomi toisena kielenä -opetuksen tarpeen lisääntyminen, mikä taas edellyttää työntekijältä tietotaidon kasvattamista. Maahanmuuttajalasten tukeminen vaatii varhaiskasvatuksen työntekijöiltä aktiivista otetta oman osaamisen kehittämiseen ja tietotaidon jakamiseen työyhteisössään.

Lasten varhaiskasvatuksen toteutumisen laatu perustuu varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaoston mukaan ensisijaisesti työntekijöiden kasvatusosaamiseen. Kehittämisjaosto ehdotti toimenpiteiksi täydennyskoulutuksena tapahtuvaa tiedon vahvistamista maahanmuuttajuudesta, pakolaisuudesta ja monikulttuurisuudesta sekä kulttuurisensitiivisen taidon lisäämistä kohtaamis- ja ihmissuhdetilanteissa. Jaosto muistutti, että kuntien tulee huolehtia käännös- ja tulkkipalveluiden saatavuudesta sekä käytöstä varhaiskasvatuksessa. Hyvät ja asianmukaiset tulkkaukset ja käännöspalvelut antavat jaoston mukaan mahdollisuuden tasavertaiseen asioimiseen viranomaisten kanssa ja ne takaavat sekä asiakkaan että työntekijän oikeusturvan, sekä edistävät myös merkittävästi maahanmuuttajan kotoutumista. Tulkkauksen lisäksi esitteiden ja lomakkeiden kääntäminen tarvittaville kielille on tärkeää. (STM 2007, 28-31)

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee maahanmuuttajalapsen kehitystä ja oppimista, erityisesti suomen/ruotsin kielen oppimista sekä edistää kotoutumista. Kehityksen ja oppimisen tukemiseksi on tärkeää, että lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen ainakin 20 tuntia viikossa, joka on subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus (lapsen oikeus päivähoitoon, kun vanhemmat eivät ole kokoaikatyössä tai opiskele päätoimisesti). Vuonna 2016 tehtiin varhaiskasvatuslakiin muutos, jossa lapsen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus rajattiin 20 tuntiin viikossa ja 10% kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olleista lapsista käytti tätä oikeutta. Varhaiskasvatusta saatetaan tarvita myös esimerkiksi vanhempien kotoutumiskoulutukseen tai muuhun koulutukseen osallistumisen vuoksi. Maahanmuuttajataustaisia lapsia oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 2016 noin 19 300, joka on 9 prosenttia kaikista kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista. Maahanmuuttajataustaisten lasten osuus kasvoi kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 2013 vuoteen 2016. (OKM 2019, 25; Säkkinen & Kuoppala 2017, 1–2.)

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasosen asetti 2018 työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata maahanmuuttajien koulutusta ja kotoutumista koskevien uudistusten etenemistä ja tehdä ehdotukset tarvittavista uusista toimenpiteistä. Työryhmän esityksiä oli mm. laatia koulutusohjelma varhaiskasvatuksen opettajille, joka antaa valmiuksia toimia varhaiskasvatuksen suomi/ruotsi toisena kielenä -opettajina. Lisäksi se esitti, että kielitietoiseen kasvatukseen ja opetukseen liittyvää varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista kehitetään edelleen. Samalla parannetaan osaamista maahanmuuttajaperheiden kohtaamiseen, ohjaukseen ja osallisuuden lisäämiseen. Ehdotuksena oli myös maahanmuuttajataustaisen henkilöstön lisääminen varhaiskasvatuksessa ja opetustoimessa. (OKM 2019, 9, 18–19.)

4 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla Kuusamossa asuvien maahanmuuttajaperheiden kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa. Tutkimuskysymys on

Millaisia kokemuksia maahanmuuttajaperheillä on yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa Kuusamossa?

Tutkimuksessa syntyneen tiedon avulla voidaan halutessaan kehittää maahanmuuttajaperheille tarjottavia varhaiskasvatuspalveluita Kuusamossa. Tavoitteena on löytää päiväkodin henkilöstön ja maahanmuuttajaperheiden välisestä yhteistyöstä asioita, jotka edistävät maahanmuuttajataustaisten perheiden ja heidän lastensa sopeutumista varhaiskasvatuspalveluiden piiriin ja sitä kautta helpottaa heidän kotoutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Oma oppimistavoitteeni on syventää tietouttani monikulttuurisuudesta ja varhaiskasvatuksesta, jotka ovat olleet myös syventäviä opintojani osana Sosionomi (AMK), varhaiskasvatuksen opettaja-koulutusta. Tutkimuksen avulla syvennän osaamistani maahanmuuttajien kanssa työskentelystä, miten voin paremmin ottaa huomioon heidän tarpeita ja toiveita omassa työskentelyssäni tulevana sosiaalialan ammattilaisena. Tätä kautta kehitän omaa asiakastyön osaamisen kompetenssia. Tarkoitus on myös oppia osallistavaa yhteistyötä ja maahanmuuttajien kotoutumisprosessin tukemista. Osana kriittistä ja osallistavaa yhteiskuntaosaamisen kompetenssia haluan oppia edistämään maahanmuuttajien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Tämä vaatii kykyä ja taitoa asettua yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden ja ryhmien puolelle sekä kulttuurisensitiivisellä otteella tuoda heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan esille. Edellä mainittuihin oppimistavoitteisiin näen kuuluvan myös haastattelutaitojen oppimisen. Tutkimustyön kautta on mahdollista reflektoida omaa ihmiskäsitystä ja arvomaailmaa teoriaan sekä haastateltavien kokemuksiin, mikä on keino oppia omista skeemoista. Tämä on osa sosiaalialan eettisen osaamisen kehittämistä. Opinnäytetyön kautta tavoitteena on myös oppia tuottamaan tietoa, missä kyse on tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen kompetenssin kehittämisestä. Tässä tutkimuksessa tuotettu tieto voisi olla sellaista, jolla voidaan halutessaan edistää yhteistyön toimivuutta päiväkodin henkilöstön ja maahanmuuttajaperheiden välillä ja siten tukea maahanmuuttajien kotoutumista ja hyvinvointia. (Innokylä 2016, viitattu 11.1.2020.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Metodologia ja tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusotteella. Tutkimuksessa haluttiin selvittää maahanmuuttajaperheiden kokemuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa. Laadullinen tutkimustapa sopi tähän hyvin, koska sen lähtökohtana on todellisen elämän ja kokemusten kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistykseen kuten kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa, vaan tavoitteena on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Teemahaastattelussa maahanmuuttajaperhe voi vapaasti kertoen tuoda heidän kokemuksiaan yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa esille. Tätä kautta saadaan esille perheiden laajaa kokemustietoa aiheesta, jota ei ole aiemmin Kuusamossa tutkittu. Koska aiempaa tietoa ei ole, teemahaastattelun vahvuus on myös se, että sen aikana voidaan tehdä täydentäviä kysymyksiä. Tämä ei olisi mahdollista kvantitatiivisessa lomakekyselyssä. Tähän tutkimusasetelmaan sisältyy laadullisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä kuten se, että suositaan ihmistä tiedon keruun lähteenä, se toteutetaan teemahaastattelulla, jossa tutkittavien näkökulmat ja ääni pääsevät esille sekä tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161, 164, 205, 208.)

Hirsjärven ym. (2009, 181–182) mukaan yleisesti katsotaan, että laadullisessa tutkimuksessa aineiston suuruuden päättäminen on ongelmallista, se voi olla vaikka vain yhden henkilön tapaus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena ymmärtää tutkimuskohdetta, aineistosta ei tehdä yleistettäviä päätelmiä. Tutkimalla yksittäistä tapausta kyllin tarkasti saadaan näkyviin myös se, mikä ilmiössä on merkittävää. Aineistonhankinnan etukäteisen suunnittelun tarkoituksena on tarkastella tärkeimpiä tutkimuksen toteutukseen liittyviä seikkoja ja ennakoida tulevia tutkimukseen liittyviä haasteita. Tavoitteena on mahdollisimman sujuva tutkimusprosessi. Aineistonhankinnan käytännönjärjestelyjen suhteen voidaan myöhemmässä vaiheessa toimia joustavasti ja muokata niitä käytännön mukaan tarkoituksenmukaisiksi ja siten poiketa suunnitellusta. (Hirsjärvi ym. 2009, 177–178.) Tässä tutkimuksessa oli haasteena esimerkiksi kieli, miten maahanmuuttajaperheille saadaan ymmärrettävästi tieto tutkimuksesta ja heidän mielenkiinto/osallistumishalukkuus heräämään, sekä haastattelun sujuvuus muulla kuin äidinkielellä. Eskola, Lätti ja Vastamäki (2018, 40) tuovat esille myös sen, että kielellisiä ominaispiirteitä voi menettää, kun haastateltavan sitaatteja kääntää suomeksi. On hyväksyttävä, että kielen rikas ja moniulotteinen käyttäminen

väistämättä kärsii. Myös jotkin käsitteet ja niiden merkitykset eivät useinkaan käänny suoraan ja yksiselitteisesti toiselle kielelle, joka voi hankaloittaa niin tutkijan haastattelun tekemistä vieraalla kielellä kuin haastateltavan antamia vastauksia. Jotkin käsitteet voivat myös olla vieraita maahanmuuttajataustaiselle haastateltavalle. Haastatteluissa tulikin eteen tilanteita, joissa täytyi tehdä puolin ja toisin täsmennyksiä sekä asioita avata tarkemmin.

Tuomen ja Sarajärven (2018, 87) mukaan teemahaastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa. Laadullisessa tutkimuksessa ei laadita yksityiskohtaisia kysymyksiä aineistonkeruuvaiheessa, jos näin voitaisiin toimia kyseessä olisi kvantitatiivinen tutkimus. Tämän tutkimuksen teemat ovat teoreettisesta viitekehystä esiin nousseita asioita kuten yhteistyö/kasvatuskumppanuus, kommunikointi, interkulttuurinen kompetenssi, kulttuurisensitiivisyys ja varhaiskasvatus kotoutumisen tukena (liite 1). Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009, 208) tuovat esille, että teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Haastattelun teema-alueet käydään kaikissa haastatteluissa läpi, mutta niiden järjestys ja laajuus voivat vaihdella. Haastattelu etenee teema kerrallaan, mennessä syvemmälle ja syvemmälle yhden aihealueen puitteissa. Haastattelu on taitolaji, joka vaatii osaamista onnistuakseen ja on yksi vaikuttava tekijä tutkimuksen onnistumisessa. Haastattelijan on kyettävä esittämään oikean tason kysymyksiä ja lisäkysymyksillä syventämään haastateltavalta saatuja vastauksia. (Eskola, Lähti ja Vastamäki 2018, 30; Kananen 2017, 108.)

5.2 Kohderyhmä

Tutkimus toteutettiin Kuusamossa teemahaastatteluna kolmelle maahanmuuttajaperheelle, joiden lapsi on aloittanut varhaiskasvatuksen viimeisen viiden vuoden sisällä. Tavoitteena oli saada haastatteluun neljä maahanmuuttajaperhettä, joten tavoite jäi yhden perheen verran vajaaksi. Maahanmuuttajaperheellä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan päiväkodissa olevan lapsen huoltajaa/huoltajia. Haastattelut toteutettiin suomen tai englannin kielellä sekä epävirallisen tulkin avustuksella, joka osasi haastateltavan äidinkieltä. Koska haastatteluun ilmoittautui tavoitemäärää vähemmän maahanmuuttajaperheitä, kaikki kolme ilmoittautunutta perhettä voitiin suoraan ottaa mukaan tutkimukseen. Jos haastatteluun olisi ilmoittautunut kerralla enemmän kuin neljä perhettä, olisi haastateltavat valittu arpomalla. Haastatteluilla keräsin tietoa siitä, millaisia kokemuksia maahanmuuttajaperheillä on yhteistyöstä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Koska haastateltavien määrä oli pieni ja vain Kuusamo kaupungin alueelta, mitään yleistettäviä

johtopäätöksiä tuloksista ei voi tehdä. Tuloksista kuitenkin saadaan kuitenkin tärkeää tietoa maahanmuuttajaperheiden kokemuksista heidän ja Kuusamon kaupungin päiväkotien henkilöstön välisestä yhteistyöstä.

Tutkimuslupa haettiin Kuusamon kaupungin varhaiskasvatukselta. Aineiston hankintaa varten laadittiin saatekirje (liite 2 ja 3), jota päiväkotien henkilökunta jakoi vanhemmille elokuussa 2019. Saatekirje oli sekä suomen, että englannin kielellä. Toimitin saatekirjeet päiväkodeille henkilökohtaisesti, jolloin oli mahdollisuus myös perehdyttää henkilökuntaa tutkimuksen aiheeseen. Tätä kautta päiväkotien henkilökunnalla oli helpompi kertoa vanhemmille tarkemmin tutkimukseen liittyvistä aiheista, salassapitosäännöksistä ja rohkaista heitä osallistumaan tutkimukseen. Saatekirjeessä oli yhteystietoni, jotta tutkimukseen osallistumisesta kiinnostunut pystyi ottamaan myös suoraan yhteyttä ja tarvittaessa kyselemään lisätietoja. Toinen vaihtoehto oli täyttää saatekirjeen ilmoittautumisosa ja palauttaa se päiväkodille. Ilmoittautumiset haastatteluun tuli kumpaakin ilmoittautumistapaa hyödyntäen. Päiväkodeilta tuli tekstiviesti, kun vanhemmilta oli palautunut tutkimuksen haastatteluun ilmoittautumisia, jonka jälkeen kävin keräämässä sinne saapuneet ilmoittautumiset sekä olin yhteydessä vanhempiin.

Tutkimukseen valitut allekirjoittivat suostumuksen (liite 4 ja 5), jossa kuvaillaan tutkimuskokonaisuutta ja sen tavoitteita sekä sitoudutaan tutkimuksen haastatteluun. Suostumuksessa mainitaan myös osallistumisen vapaaehtoisuus sekä haastateltavan anonymiteetti ja tietojen salassapito. Haastattelut nauhoitettiin sekä jälkeenpäin litteroitiin. Haastattelun nauhoittamisesta kerroin haastateltaville jo tutkimukseen valinnan yhteydessä, ettei se haastattelua tehdessä olisi tullut yllätyksenä ja vaikeuttanut itse haastattelua.

Laadullisessa tutkimuksessa puhutaan harkinnanvaraisesta otoksesta eli yleensä aineisto/tutkittavat valitaan tutkijan asettamien kriteereiden perusteella. Tarkoituksena on siis tavoittaa henkilöt, joilla uskotaan olevan haluttua tietoa tai *kokemusta* tutkittavasta aiheesta. Tutkimukseen osallistuminen on aina vapaaehtoista ja haastattelua auttaa, jos haastateltava on itse innostunut osallistumaan tutkimukseen. Tutkimukseen suostumista voi motivoida mahdollisuus tuoda esiin omia mielipiteitä, tarve kertoa omista kokemuksista tai ajatus omien kokemusten hyödyistä muille samassa tilanteessa oleville. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, viitattu 12.4.2019; Eskola, Lähti & Vastamäki 2018, 31–32.)

5.3 Aineiston keruu

Elokuussa 2019 vein tutkimuksen saatekirjeet (liite 2 ja 3) päiväkodeille sekä samalla informoin heitä tutkimuksestani tarkemmin. Tutkimuksen aineiston keruu tapahtui haastattelemalla Kuusamossa asuvia maahanmuuttajaperheitä, joko heidän kotonaan tai Kuusamon kaupungin tiloissa. Maahanmuuttajaperheistä haastattelin vanhempia. Kahdessa haastattelussa oli haastateltavan vain toinen vanhemmista ja yhdessä osan aikaa kummatkin vanhemmat. Haastatteluiden kestot olivat reilun tunnin (1h 2min, 1h 22min ja 1h 12min). Kahden haastattelun pituuteen vaikutti tulkkaus, jossa haastattelun kysymykset ja vastaukset täytyi kääntää aina toiselle kielelle, mikä vei luonnollisesti enemmän aikaa. Koska tutkimuksessa oli kyse maahanmuuttajaperheiden kokemuksista yhteistyöstä (sekä rinnakkaismerkityksenä kasvatuskumppanuudesta) päiväkodin henkilökunnan kanssa, muodostuu informanteiksi luonnollisesti vanhemmat. Haastattelumuotona käytettiin teemahaastattelua ja haastattelut nauhoitettiin. Teemahaastattelun kysymykset pyrin tekemään mahdollisimman selkokieleksiksi, jotta ne olisivat mahdollisimman selkeät ja helpot ymmärtää maahanmuuttajaperheillä. Haastattelun alussa ja myös kesken haastattelun, avasin yhteistyö ja kasvatuskumppanuus käsitteitä tarkemmin, jos haastateltavalla oli vaikeuksia ymmärtää haastattelun aihepiiriä tai kysymyksiä. Haastattelut litteroin pian haastattelujen jälkeen ja syyskuun 2019 loppuun mennessä oli sekä haastattelut, että litteroinnit tehtynä. Jos nauhoituksessa olisi ollut häiriöitä, olisi litterointi vaiheessa ollut mahdollista vielä tehdä tarkentavia kysymyksiä haastateltaville, mutta tähän ei tullut tarvetta.

Eskola, Lähti ja Vastamäki (2018, 28–29, 33–34) tuovat esille, että itse haastattelun tekemiseen kaiken kattavia ohjeita ei ole, vaan tutkijan on hyväksyttävä tilanteisuus ja vuorovaikutuksellisuus, jotka vaikuttavat aineiston muodostumiseen. Jokaisen tutkijan on luotava rajansa siihen, miten kohtaa haastateltavan ja kuinka paljon antaa itsestään haastattelutilanteessa. Myös paikka missä haastattelu toteutetaan voi vaikuttaa siihen, miten haastattelu ja aineiston muodostuminen voi onnistua. Tässä tutkimuksessa haastattelut tapahtuivat kahdessa tapauksessa haastateltavien kotona, joka on heille tuttu ja turvallinen paikka. Eskola ym. mainitsevat, että haastattelua ei välttämättä kannata tehdä liian muodollisessa tai virallisessa tilassa, jossa haastateltava voi kokea olonsa epävarmaksi. Yhdessä tapauksessa haastattelu tehtiin Kuusamon kaupungin tiloissa, mutta tunnelmassa ei ollut eroa verrattuna kotona tehtyihin haastatteluihin. Kuusamon kaupungin tiloissa tehty haastattelu oli myös rauhallisempi, kun siinä ei ollut kotona tapahtuneiden haastatteluiden tavoin keskeytyksiä esim. lasten tullessa huoneeseen.

5.4 Aineiston analysointi

Tämän tutkimuksen aineisto analysointiin sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka tuovat esille, että analyysilla tarkoitetaan empiirisen tutkimuksen yhteydessä aivan arkisia asioita, kuten aineiston lukemista huolellisesti, tekstimateriaalin järjestelyä, sisällön ja/tai rakenteiden erittelyä, jäsentämistä ja pohtimista (mitä aineisto sisältää, mistä siinä kerrotaan, millä tavoin ja missä määrin). Analyysi voi olla myös sisällöllisen aineksen luokittelemista esimerkiksi eri aiheiden ja teemojen perusteella, jolloin se voidaan nähdä tapana käydä systemaattisesti aineistoa läpi etsimällä joko sisällöllisiä tai rakenteellisia yhteneväisyyksiä ja eroja. (2006, 74, 97.) Litteroiduista haastatteluista kertyi 33 sivua tekstiä. Tekstistä alleviivasin väreillä samaa teemaa kuvaavia näkemyksiä, joka helpotti aineiston jakamista ryhmiin. Tutkimusmenetelmänä oli teemahaastattelu, joten teemoittelu analysointimenetelmänä oli luontevaa. Haastattelun teemat muodostivat jo alustavan jäsenyyksen aineistoon.

Aineiston analyysissä pitäisi Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006, 94–96) mukaan pienestä saada aikaan jotain suurempaa, aineistosta tulisi löytää jotain yleisempää kuin vain yksittäisiä vastauksia, jollei kirjon kuvaaminen ja erilaisuuden esiin nostaminen korostu tutkimustehtävässä. Aineisto voidaan järjestellä esimerkiksi haastatteluteemoittain huomioiden, että haastattelujen teemat eivät välttämättä noudata etukäteen suunniteltua runkoa: ihmiset voivat puhua tutkimuksellisesti mielenkiintoisista teemoista heille merkityksellisissä konteksteissa. Saaranen-Kauppinen ym. tuo esille, että tutkija pyrkii tiivistämään teemojen keskeisen annin omin sanoin ja liittämään mukaan tulkintoja ja teoriaa. On kuitenkin muistettava, että myös analyysi on aina subjektiivista, johon väistämättä sisältyy myös tulkintaa. Tutkimuksessani litteroinnin jälkeen pilkoin ja ryhmittelin aineiston eri aihepiirien mukaan. Jotta aineistosta oli helpompi hahmottaa samaan aihepiiriin liittyviä tekstejä, käytin haastatteluteksteissä eri värejä helpottamaan ryhmittelyn havainnoimista. Tämä helpotti poimimaan haastatteluaineistosta eri aihepiireihin kuuluvat tekstit omiksi ryhmikseen. Tuomen ja Sarajärven (2018, 107) mukaan vasta alustavan ryhmittelyn jälkeen aineistosta aletaan etsiä varsinaisia teemoja eli aiheita. Aineistosta pyritään etsimään tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Tekstin värikoodaamisen tässä tutkimuksessa tein Microsoft Word -ohjelmalla, jonka jälkeen siirsin samaan aihepiiriin kuuluvat näkemykset ryhmittäin Microsoft Excel -taulukkojärjestelmään, joka helpotti alaluokkien ja yläluokkien merkitsemistä aina kunkin näkemyksen viereen omille sarakkeille. Excel-ohjelmassa oli helppo vielä järjestellä tekstejä uuteen järjestykseen, kun teemat alkoivat tarkentua. Tässä tutkimuksessa käytettiin

aineistolähtöistä analyysia, jossa Tuomen ja Sarajärven (2018, 108) mukaan aineistosta valitaan analyysiyksiköt tutkimuksen tarkoituksen ja tehtäväasettelun mukaan. Tämän tutkimuksen luokittelusta on esimerkki liitteissä, koskien yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet - aihepiiriä alaluokkien tiedon jakaminen lapsesta, asioiden aktiivinen käsittely, vanhempien hyvinvoinnin huomioiminen yhteistyössä, säännöt ja toimintatavat yhteistyössä sekä monialainen yhteistyö osalta (liite 6).

5.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Ihmisoikeudet muodostavat ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisen perustan, jossa huomioon tulee ottaa tutkittavan anonymiteetti ja tutkimuksen luottamuksellisuus, jolloin tietoja ei luovuteta ulkopuolisille. Tässä tutkimuksessa kiinnitin erityisesti huomiota edellä mainittuihin asioihin ja haastateltavien kanssa käytiin tarkasti läpi tutkimukseen liittyviä asioita kuten anonymiteettiä ja haastattelumateriaalin tuhoamista opinnäytetyön valmistuttua. Asioiden läpikäymisessä apuna olivat saatekirje ja tutkimuksen osallistumislomake (liite 2, 3, 4 ja 5). Tutkittavan suojaan liittyy heidän itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, sisältäen osallistumisen vapaaehtoisuuden (kirjallinen tai suullinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen) ja tutkimuksesta informointi tutkittavalle (kuvataan tutkimuksen aihe ja kerrotaan, mitä tutkimukseen osallistuminen konkreettisesti tarkoittaa ja kauanko siihen menee aikaa). Tutkittavan vahingoittamisen välttämiseksi tulee huomioida tutkittavia arvostava kohtelu sekä tutkittavia kunnioittava kirjoittamistapa tutkimusjulkaisuissa. Kun tutkimukseen sisältyy vuorovaikutusta, kuten haastattelu, tutkittaviin tulee suhtautua kohteliaasti ja heidän ihmisarvoaan kunnioittaen, joka on ollut ohjenuorana myös tässä tutkimuksessa. Tutkimuksessa tulee noudattaa yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevia eettisiä periaatteita, jotta tutkittavalle ei koidu taloudellista tai sosiaalista haittaa tutkimuksesta. Tällöin tietojen käsittelyssä ja säilyttämisessä tulee noudattaa suunnitelmallista huolellisuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 116; TENK 2009, 4–8.) Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden ollessa tutkimuksen kohteena, tulee huolehtia siitä, että tutkimukseen liittyvä tiedotus, viestintä, tutkittavien kohtelu ja vuorovaikutus toteutetaan huolella, eettisten periaatteiden sekä hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaan, koska kyseessä on haavoittuva kohderyhmä. Tutkimusaiheen eettisen oikeutuksen pohtiminen on ensiarvoisen tärkeää, kun kyseessä on sensitiivinen tutkimusaihe tai tutkittavat haavoittuvia. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006, viitattu 12.4.2019.) Tutkimukseni aiheessa ja sen tavoitteissa korostuu eettisesti kestävä näkökulma: tutkimuksella on tarkoitus parantaa ja vahvistaa tutkittavien henkilöiden hyvinvointia ja osallisuutta;

tuoda heidän ääntään kuuluville sekä mahdollistaa sitä kautta varhaiskasvatuspalveluissa heidän kokemusten huomioimisen palveluita kehitettäessä.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 125) korostaa tutkimuseettisiä kysymyksiä nimenomaan vapaamuotoisempien tiedonhankintakeinoja sisältävissä tutkimuksissa, kuten laadullisessa tutkimuksessa. Maahanmuuttajia haastateltaessa täytyy ottaa huomioon heidän haavoittuvan aseman lisäksi mahdolliset kulttuuriset erot. Haastattelun luotettavuutta voi heikentää se, että haastateltava haluaa esimerkiksi antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Haastattelijan täytyy osata tulkita haastateltavan vastauksia kulttuuristen merkitysten ja merkitysmaailmojen valossa, mikä voi olla haasteellista ja vaatia haastattelijan perehtymistä haastateltavan kulttuuritaustaan. Haastatteluaineisto on myös konteksti- ja tilannesidonnaista eli haastateltavat voivat puhua eri tavalla haastattelutilanteessa, mitä esimerkiksi perhepiirissä puhuessaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 206–207.) Opinnäytetyön puitteissa ei ole ajallisesti mahdollista tehdä kovin syvällistä perehtymistä kulttuuritaustaan, joka saattaa jossain määrin vaikuttaa haastattelun luotettavuuteen. Toisaalta haastateltavien kulttuuri on tullut osittain tutuksi vapaaehtoistyön kautta, jota olen tehnyt noin nelisen vuotta. Teemahaastattelussa on tutkijan oltava myös tarkkana, että hän päästää haastateltavan äänen kuuluviin, eikä esim. kysymysten asettelulla johdata vastauksia kohti toivomiaan vastauksia tai aihepiirejä. Tutkija vaikuttaa teemojen valinnoilla ja niihin liittyvillä kysymyksillä merkittävästi tutkimusaineiston muodostumiseen ja siinä on tärkeää pyrkiä objektiivisuuteen, jotta aineisto ei saastu eli tuota tutkijan itsensä haluamaa aineistoa. (Kananen 2017, 105.) Haastatteluissa kiinnitin huomiota kysymysten asetteluun ja täydentäviin kysymyksiin, jotta ne eivät olisi olleet johdattelevia, vaan sitä vastoin toisivat mahdollisimman hyvin haastateltavien omia näkemyksiä ja kokemuksia ilmi.

Luotettavuutta laadullisessa tutkimuksessa kohentaa Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 232) mukaan tarkka selostus siitä miten tutkimus on käytännössä toteutettu. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi haastattelu tilanteen olosuhteista, paikoista, kestoista, mahdollisista häiriötekijöistä ja virhetulkinnoista selkeästi ja totuudenmukaisesti kertomista. Tilanteista on myös tehtävä omaa itsearviointia, josta on myös kerrottava tutkimuksessa. Koska tässä tutkimuksessa tehtiin sisällönanalyysiä teemoittelemalla, oli hyvä ottaa huomioon Hirsjärven ym. (2009, 232–233) mainitsema luokittelun syntymisen alkujuurien ja perusteiden avaaminen lukijalle valmiissa tutkimuksessa. Koska tulosten tulkinnoissa tulee kertoa millä perusteilla tutkija esittää tulkintoja ja mihin hän päätelmänsä perustaa, olen tutkimusta tehdessä pyrkinyt laajasti perehtymään aiempiin

tutkimuksiin ja selvityksiin sekä lakeihin ja säännöksiin. Näin olen luonut mahdollisimman laajan tietopohjan mihin perustaa näkemyksiä haastatteluaineistojen analysointi ja tulkinta vaiheessa.

Myös tutkimussuunnitelman laatiminen viiden kuukauden aikana on antanut mahdollisuuden rauhassa perehtyä aiempiin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä lakeihin ja säännöksiin. Tämä on mahdollistanut tietopohjan rakentamisen huolella kartoittaen ja laatien. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 165) toteavatkin, että laadullisen tutkimuksen perusvaatimus on, että tutkijalla on riittävästi aikaa tehdä tutkimuksensa. Tutkimusprosessin tulisi olla myös julkinen eli raportoidaan yksityiskohtaisesti mitä on tehty ja annetaan tutkimusprosessi muille arvioitavaksi (esimerkiksi asiantuntijapaneeliarviointi). Opinnäytetyösuunnitelman vertaisarvioinnin voidaan nähdä olevan keino lisätä luotettavuutta, kun saadaan ulkopuolinen näkemys ja palaute suunnitelmasta. Tämä antaa lisänäkemyksiä tutkimuksen käytännötoteutukseen sekä raportointiin. Myös opinnäytetyöpajoissa tutkimuksesta saatu palaute opettajilta ja reflektointi muiden opiskelijoiden kanssa, auttoivat saamaan uutta näkemystä omaan tutkimukseen ja huomioimaan asioita, jotka olisivat voineet jäädä vähemmälle huomiolle ilman edellä mainittuja ulkopuolisia näkemyksiä. Tutkimusta yksin tehdessä korostuu sellaisten tilaisuuksien tärkeys, joissa voi saada ulkopuolista näkemystä omasta tutkimuksestaan. Omien näkemysten laajentaminen tai jopa uusien näkemysten löytäminen tutkimukselle ulkopuolisten henkilöiden kautta, auttaa arvioimaan omaa tutkimusprosessia ja sen mahdollisia päivitystarpeita. Ne voivat myös antaa varmistusta sille, että omat näkemykset ja tapa toteuttaa tutkimusta ovat menossa oikeaan suuntaan ja pienellä hienosäädöllä saadaan tutkimus toteutettua vielä luotettavammin. Valmiin opinnäytetyön osalta luotettavuutta lisää työn tarkastaminen Urkund plagiaatintunnistusohjelmalla ennen sen tallentamista Theseus-tietokantaan.

6 MAAHANMUUTTAJAPERHEIDEN KOKEMUKSET YHTEISTYÖSTÄ PÄIVÄKODIN HENKILÖSTÖN KANSSA

Opinnäytetyössäni lähdin etsimään vastausta tutkimuskysymykseen: ”Millaisia kokemuksia maahanmuuttajaperheillä on yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa Kuusamossa?”. Seuraavissa kappaleissa tarkastellaan vanhempien haastatteluista saatuja tuloksia. Tulokset ovat jakautuneet haastatteluaineiston luokittelun mukaan seuraaviin kolmeen kappaleeseen: vanhempien kohtaaminen, kahden kulttuurin välissä sekä yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet. Teemahaastatteluissa haastattelut etenivät aihepiireittäin, joita olivat yhteistyö/kasvatuskumppanuus, kommunikointi, interkulttuurinen kompetenssi, kulttuurisensitiivisyys ja varhaiskasvatus kotoutumisen tukena.

6.1 Vanhempien kohtaaminen

Vanhemmat kertoivat saavansa paljon *tietoa ja tiedotteita* päiväkodilta. Hoitosuhteen alussa he muistivat saaneensa tiedotteita, mutta tarkempaa muistikuvaa niiden sisällöstä ei ollut. Eräs vanhemmista korosti kuukausitiedotteen tärkeyttä, joka on hänelle tärkeä muistilista lapsen päiväkodin tapahtumista ja niihin mahdollisesti tarvittavista vaatteista ja välineistä. Vanhemmat kertoivat saaneensa tietoa päiväkodin päivärytmistä ja -ohjelmasta, mutta toisaalta eräs vanhemmista kertoi, että he vievät lapsen hoitoon ja hakevat, eivätkä oikein tiedä mitä sillä välillä päiväkodissa tapahtuu.

Vanhempien mukaan heille on kerrottu päivittäin lasten kuulumiset kuten miten lapsi on leikkinyt, syönyt, nukkunut päiväunia ja muutenkin ollut päiväkodilla. Toisaalta päivittäiset kohtaamiset päiväkodin henkilökunnan kanssa ovat niin lyhyitä ettei lasten kuulumisista ehdi kauhean laajasti jutella. Eräs vanhemmista kertoi, että päiväkodin henkilöstön kanssa voi tarvittaessa keskustella huoletta myös luottamuksellisista asioista.

Se mitä aamulla teemme enimmäkseen, esimerkiksi menen sinne (päiväkotiin) nuorimman lapsen kanssa, tervehdin heitä, jätän lapsen sinne ja menen takaisin. Iltapäivällä menen hakemaan lapsen ja istun siellä ja odotan, että hän (hoitaja) tuo paperin ja kertoo kaiken informaation lapsen päivästä, ehkä kuinka kauan lapsi on nukkunut, leikkinyt, ruoka/ateriat ja miten lapsi on ollut siellä (päiväkodissa). Se on mistä me enimmäkseen puhumme.

Vanhemmat kuvasivat yhteistyön *ilmapiiriä hyväksi ja rennoksi*, jossa on helppoa ottaa asioita puheeksi. Rennosta ilmapiiristä vanhemmat kertoivat, että päiväkodin henkilöstön kanssa on voitu vitsailla ja esimerkiksi keskustelu vanhempien kanssa on voitu pitää lattialla patjoilla istuen sen sijaan, että olisi istuttu virallisesti pöydän ääressä.

Vanhemmat ovat kokeneet, että päiväkodin henkilöstö suhtautuu heihin tasapuolisesti ja *tasa-arvoisesti*. He myös kokivat, että molemminpuolinen *arvostus* on olemassa heidän ja päiväkodin henkilöstön välillä. Päiväkodin henkilöstö oli heidän mukaansa myös *joustavia* ja ymmärsivät hyvin esimerkiksi vanhempien myöhästymisiä tai unohduksia.

Asenne on hyvä, koska joskus kun menet sinne, saatat olla myöhässä lapsia hakemassa. Mutta näet heidät (lapset) istuvan siellä opettajien kanssa ja joskus he pelaavat yhdessä, joten kaikki on hyvin.

Vanhempien mukaan he *luottavat* päiväkodin henkilöstöön ja heidän ammattitaitoonsa. Luottamus on heidän mukaan kasvanut ajan myötä, kun on oppinut paremmin päiväkodin henkilöstöä tuntemaan. Henkilöstön tuntemaan oppimista on auttanut esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut. Yhden vanhemman mukaan uudesta työntekijästä voi heti nähdä, jos hän on täydellinen ammattiinsa ja että häneen voi luottaa.

Että vaikka se on uusi, niin jotenkin sen näkee miten hän on niin kuin lasten kanssa, miten hän käyttäytyy, niin sen heti huomaa, että joo tähän voi luottaa. Tämä on täydellinen henkilö tähän paikkaan.

Luottamusta vanhemmissa herättää myös päiväkodin henkilöstön *avoimuus*. Kun asioista kerrotaan rehellisesti ja pienetkin asiat huomataan, vanhemmat voivat luottaa lastensa olevan turvassa. Vanhempien mukaan ilman tätä turvallisuuden tunnetta ja luottamusta ei lasta voisi pitää päiväkodissa hoidossa. Kaksi vanhemmista toi myös esille sen, että päiväkodin työntekijät ovat myös itse vanhempia ja tätä kautta he luottavat siihen, että työntekijöillä on käsitys siitä miten lasten kanssa ollaan ja mitä heidän kanssaan voi tehdä. Hyvä huolenpito lapsista ja turvallisuus, jotka voidaan nähdä osana henkilöstön *vastuullisuutta*, olivat näin myös luomassa pohjaa yhteistyölle, kokevat vanhemmat.

Että ihan niin kuin täydellä luottamuksella jätin lapset ja tiedän, että henkilö hoitaa ja ei ole mitään huolta.

6.2 Kahden kulttuurin välissä

Yhteistyön merkityksen kotoutumiselle vanhemmat kokivat, että päiväkotit tuo heille suomalaisen sosiaalisen ympäristön ja yhteisön. Päiväkodin henkilöstön kautta he saavat myös tietoa ja opastusta arkeen Suomessa. Kotoutumisen tukemista perheiden omaa kulttuuria tukemalla ja arvostamalla päiväkodissa, on vanhempien mukaan mahdollisuus vielä kehittää.

Kotoutumisen osalta tuli esille, että päiväkotiarkea tuo omat rutiinit perheen arkeen ja uuden sosiaalisen ympäristön, jossa käyttää suomen kieltä. Se voi olla ensimmäinen ”normaali” suomalaisen perheen sosiaalinen ympäristö, jossa he pääsevät ensimmäistä kertaa osallistumaan samalla tavalla kuin muutkin suomalaiset perheet. Eräs äideistä kertoi myös, että hän oppi miestään nopeammin suomen kulttuuria ja kieltä, kun pääsi sitä käyttämään päiväkodin henkilöstön kanssa. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että yhteistyö päiväkodin henkilöstön kanssa tukee kotoutumista. Päiväkodista he ovat saaneet ohjeita miten pukea lapsi sään mukaan, milloin viedä ja hakea lapsi päiväkodista sekä monia muita ohjeita, neuvoja ja opastusta arkeen. Koska kaikki on uutta, ohjeiden toistaminen oli heistä tärkeää. Kotoutumisen osalta ohjeiden toistaminen auttoi oppimaan toimimaan oikealla tavalla eri tilanteissa ja ymmärtämään mitä pitää seuraavaksi tehdä. Kahdelta vanhemmalta tuli myös ajatus siitä, että voisiko päiväkodin henkilöstö tehdä kotikäynnin maahanmuuttajaperheen luo hoitosuhteen alussa tai ennen aloitusta, jolloin he voisivat kotona rauhassa opastaa mitä kaikkea pukeutumisen yms. osalta pitäisi huomioida, kun lapsi aloittaa päivähoidon. Yhden vanhemman mielestä voisi olla myös hyvä, jos päiväkodin henkilöstö opastaisi vanhempia siinä, miten valmistaa lasta vieraskielisen päivähoidon aloitukseen.

Nyt vielä kaikki näyttää heille (uusille maahanmuuttajaperheille) niin lämpimälle ja hyvälle, mutta kun tulee vuodenajaksi talvi ja kylmä, on tärkeää käydä heidän luonaan ja neuvoa miten lapset pitää pukea. Täytyy katsoa lapsille oikeat vaatteet kelin ja vuodenajan mukaan.

Kulttuurin osalta vanhemmat olivat sitä mieltä, että sitä huomioidaan vain vähän päiväkodilla. Heidän mukaan sitä voitaisiin huomioida enemmänkin. Eräs vanhemmista sanoi luottavansa siihen, että päiväkodin henkilöstö tietää mitä tekee kulttuurikasvatuksen osalta. Toinen vanhempi muisti sukupuu tehtävän, jossa lapsen oli pitänyt vanhempien avustuksella kirjata tiedot

vanhemmistaan ja isovanhemmistaan sekä heidän synnyinpaikoistaan. Näitä tietoja lapset olivat esitelleet päiväkotiryhmän muille lapsille.

Vanhemmille annetut kirjalliset tiedotteet ovat vanhempien mukaan olleet pääosin suomen ja englannin kielellä, ja joskus harvoin myös heidän äidinkielellä. Vaikka perheissä oli suomen ja englannin kielen osaajia, silti apua saatettiin tarvita esimerkiksi asiasisällön ymmärtämiseksi tai lomakkeen oikein täyttämiseksi. Virallista tulkkia oli kahden vanhemman mukaan käytetty päivähoidon aloituskeskustelussa, mutta ei sen jälkeen. Heidän mukaan tulkista olisi apua keskusteluille ja tulkki varmistaisi sen, että vanhemmat ymmärtävät minkälaisista asioista on kyse ja mitä heiltä odotetaan.

Tulkista oli apua. Koska kun olemme siellä itseksemme, voi olla ettemme ymmärrä kaikkea, mutta kun on tulkki se auttaa meitä ymmärtämään kaiken mitä on puhuttu ja kun lähdemme sieltä (päiväkodilta) tiedämme mihin olemme suostuneet ja kaikki on perusteltu.

Vanhempien haastatteluista välittyi tunne siitä, että he kokevat päiväkodin henkilöstön tekevän parhaansa kommunikaation toimimiseksi, josta kertoi esimerkiksi se, että englannin kieltä osaava työntekijä haetaan tarvittaessa apuun, jos sellainen on paikalla. Kommunikoinnissa oli myös saattanut tulla väärinkäsityksiä. Eräs vanhemmista kertoi aktiivisesti selvittävänsä väärinkäsitykset päiväkodin henkilöstön kanssa ja hänellä oli hyviä kokemuksia väärinkäsitysten oikaisemisesta. Vanhemmat kuvailivat kommunikointia myös ystävälliseksi.

Tärkeäksi nousi myös toimiva yhteistyö päiväkodin henkilöstön kanssa, jossa on selkeät *arkirutiinit*. Kun on selkeät toimintatavat ja hyvät arkirutiinit, on vanhempien helpompi tietää mitä heiltä odotetaan. Arkirutiinit ovat kuitenkin merkittävä osa käytännönyhteistyötä, jossa varmistetaan, että lapsella on hoidossa esimerkiksi puhtaita sisävaatteita, vaippoja, sään mukaista vaatetusta, liikuntavarusteet jne. Kun rutiinit on saatu vahvoiksi, asiat tuntuvat rullaavan itsestään ja yhteistyö jouhevalta. Vanhemmat kertoivat myös, että heitä ei haittaa, vaikka heitä muistutetaan useamman kerran, kun pitää hoitoon tuoda talvivaatteita, kuravaatteita tai vaikka nimikoida lapsen vaatteita. Vanhemmat kertoivat, että arjen hektisyydessä tai jos vasta opetellaan hoitorutiineja, useampi muistutus asioista on hyväksi. Asiat voivat helposti unohtua, kun arjessa on paljon muistettavaa ja paljon uutta opetettavaa, kuten vähän aikaa Suomessa asuneilla maahanmuuttajaperheillä uudessa kotimaassa monesti on. Vanhemmat eivät siis kokeneet muistuttelua kiusallisena, vaan päiväkodin henkilöstön keinona tukea heitä arjen sujuvuuden varmistamiseksi.

Että kun vaikka se on itsestään selvää ja varmaan jokainen vanhempi ymmärtää, että nyt kun tulee pakkanen niin pitää laittaa toppahaalari. Mutta on näistä asioista, kun vanhemmathan yleensä kiireellisiä, niin niistä on vaikka hyvä viisitoista kertaa heille muistuttaa niin se ei ainakaan minua haittaa, jos muistutetaan. Että hyvin pysyy mielessä.

Monialainen yhteistyö näkyi vanhempien mukaan päiväkodin toiminnassa mm. siinä, että kahden perheen kohdalla sosiaaliohjaaja sosiaalitoimistosta oli ollut mukana ensimmäisessä keskustelussa päiväkodin kanssa. Sosiaaliohjaaja oli myös huolehtinut, että tulkki oli tapaamisessa mukana puhelin yhteyden kautta. Myös perhetyöntekijöiden kanssa oli ollut yhteistyötä sen osalta, että he olivat kuljettaneet yhden perheen päiväkodille päivähoidon ensimmäisenä päivänä.

6.3 Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet

Yhteydenpidon osalta kaksi vanhemmista kertoi, että voivat olla myös puhelimitse päiväkotiiin yhteydessä, jos vaikka lapsi sairastuu tai tulee jotain kysyttävää. Eräs vanhemmista taas kertoi, että heillä ei ole tiedossa puhelinnumeroa päiväkodille mihin ottaa yhteyttä, jos haluavat lapsen asioista keskustella. Heikko suomen kielen taito nostaa kynnystä myös ottaa yhteyttä puhelimitse päiväkotiiin. Eräs vanhemmista koki hyväksi päiväkodin tavan kysyä tekstiviestillä esimerkiksi ilmoittamatta jääneitä lapsen hoitoaikoja. Jos vanhempi on töissä tai lomalla niin tekstiviesti on häiritsemätön tapa pyytää puuttuvia tietoja. Vanhempi, jolla oli vahvempi suomen kielen taito, kertoi yhteydenpidon puhelimitse olevan helppoa ja saavansa hyvin hoidettua asioita myös sitä kautta päiväkodin henkilöstön kanssa. Vanhemmat kertoivat voivansa luottaa myös siihen, että päiväkodilta otetaan heti puhelimitse yhteyttä, jos lapselle on sattunut jotain tai lapsi on sairastunut. Yhteistyön kehittämiseksi yksi vanhempi ehdotti päiväkotiryhmän WhatsApp-ryhmän luomista yhteydenpidon vahvistamiseksi.

Ja käyttäytymisen osalta lapsilla on erilaisia tapoja. Me toivoisimme, että olisi puhelinnumero päiväkodin työntekijälle ja heillä olisi myös meidän puhelinnumero, jotta voidaan soittaa ja saada tietoa, miten lapsen pitää käyttäytyä tai miten me (vanhemmat) voisimme opettaa lapsia.

Kommunikoinnin osalta vanhemmat kertoivat, että kielen kanssa oli jonkin verran haasteita, mutta ovat kuitenkin pärjänneet ihan hyvin. Kommunikointia oli auttanut englantia puhuvat työntekijät ja puoliso, joka puhui paremmin suomea tai englantia. Toisaalta vanhemmat toivat esille sen, että suomen kieltä oppii vähitellen ja myös päiväkodin henkilöstön kanssa keskustellessa. Jos

kommunikoinnissa tuli isompia ongelmia apuna käytettiin englantia tai Google kääntäjä - mobiilisovellusta. Tarvittaessa päiväkodin henkilöstö kirjoitti asian lapulle, jonka vanhemmat sitten pyysivät sosiaaliohjaajaa sosiaalitoimistossa, lasta kotona tai suomalaista ystävää kääntämään tai selittämään.

Mutta nyt me hieman jo ymmärrämme, kun kuulemme heidän puhuvan, yritämme hieman enemmän kuin ennen ymmärtää mitä he (päiväkodin henkilöstö) puhuvat.

Yhteistyön hyvä käytäntö oli vanhempien haastatteluiden mukaan myös asioiden aktiivinen käsittely ja huomioiminen sisältäen mm. vanhemman huolen käsittelyn, tiedon jakamisen lapsesta, vanhempien hyvinvoinnin huomioiminen yhteistyössä, osallisuus sekä säännöt ja toimintatavat yhteistyössä.

Vanhempien ja päiväkodin henkilöstön väliset *keskustelut* sisälsivät *erilaisten näkemysten käsittelyä*, joka erään vanhemman mukaan on toiminut hyvin. Päiväkodilta on kannustettu ottamaan yhteyttä, jos on jotain huolia, joista vanhempi haluaa keskustella. Päiväkodin työntekijä on myös suoraan ehdottanut keskusteluajan varaamista, että voi rauhassa jutella asiasta, joka vanhempaa on huolettanut. Vanhemman mukaan päiväkodin työntekijät keskustelevat hyvin asioiden selvittämiseksi ja yhteisen ymmärryksen löytämiseksi.

Että aika hyvin on ja on niin kuin hoitotäti, siis meidän hoitotäti valmis keskustelemaan ja itse ehdotti, että sinä voisit tulla tänne juttelemaan mun kanssa, että varataan aikaa, jos on joku huoli.

Vanhemmat kertoivat, että myös *lapsen voinnista ja kuulumisista kerrotaan puolin ja toisin* päiväkodin henkilöstön kanssa. Jos lapselle on vaikka sattunut jokin haaveri aamulla, vanhempi kertoo siitä päiväkodin henkilöstölle, jotta he voivat seurata lapsen vointia. Vanhemmat kertovat myös voivansa luottaa siihen, että jos päiväkodilla sattuu jotain, heihin otetaan heti yhteyttä ja asiaa ei yritetä esimerkiksi peitellä. Sen lisäksi, että päiväkodin työntekijät kertovat lapsen kuulumisia hoitopäivän osalta, he ovat kiinnostuneita myös lapsen kuulumisista kotoa esimerkiksi aamulla lapsen tullessa hoitoon. Vanhemmat jakavat tietoa lapsestaan päiväkodin työntekijälle kertomalla miten lapsella on aamu lähtenyt käyntiin ja millä mielellä lapsi on. Lisäksi vanhemmat ovat kertoneet päiväkodin henkilökunnalle minkälaisia asioita lapsi tykkää tehdä tai leikkiä. Päiväkodin henkilökunta voi myös tiedustella vanhemmilta lapsen äidinkielellään puhumien sanojen

merkitystä, joka vanhemmille näkyy haluna ymmärtää syvemmin lasta ja rakentaa ymmärrystä lapsesta vanhempien kanssa.

Esimerkiksi jos lapsi puhuu muutaman sanan äidinkielellään, päiväkodin henkilökunta voi kysyä vanhemmalta, että mitä nämä (lapsen puhumat sanat) tarkoittaa.

Vanhempi kertoi myös saaneensa tukea ja huolenpitoa päiväkodin työntekijältä vaikeassa elämän tilanteessa. Vanhempi arvosti huolenpitoa, eikä kokenut että työntekijä tulisi liian lähelle. Vanhemman mukaan sitä jopa kaippaa, että joku ulkopuolinen kysyy ja välittää siitä miten sinulla menee.

Päiväkodin työntekijä kysyi, että "Miten sinä jaksat?". Että ihan silleen niin kuin rehellisesti, että miten sinä jaksat. Että jaksatko ylipäänsä. Että se oli tosi sellaista, että minustakin ollaan huolissaan.

Osallisuuden osalta vanhemmat kertoivat, että heillä ei ole kauheasti mahdollisuutta vaikuttaa päiväkodin päivärutiineihin. Vanhempainillassa oli kuitenkin vanhemmilta kysytty toiveita millaisia tapahtumia tai toimintaa he haluaisivat, että järjestettäisiin. Eräs vanhemmista kertoi kirjoittaneensa toiveen lapulle, että järjestettäisiin vanhempainilta, jossa on pihaleikkejä koko perheelle. Vanhemman mukaan tämä toive oli toteutettu. Yhteiset hetket, jossa vanhemmat ovat mukana, auttaa heitä tutustumaan toisiinsa ja rakentaa yhteisöllisyyttä. Vanhempi kertoi, että tällaisia hetkiä saisi olla enemmänkin. Hän myös kertoi esimerkkinä ystävänpäivän kahvitteluhetkestä päiväkodilla, jonne vanhemmat oli kutsuttu. Hetki kesti noin puoli tuntia ja siellä aikuisetkin saattoivat jutella ja tutustua toisiinsa vapaamuotoisesti.

Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä nousivat esille vanhempien haastatteluissa. Vanhemman mukaan oli esimerkiksi sovittu, että jos päiväkodissa tehdään jotain tietyllä tavalla, niin sitten kotonakin tehdään samalla tavalla. Esimerkiksi lapsen omatoimisesta ulos pukeutumisesta oli sovittu päiväkodin henkilökunnan kanssa, että siihen kiinnitetään huomiota niin päiväkodilla kuin kotonakin. Joskus eteen on voinut tulla myös, että lapsi on rikkonut päiväkodin sääntöjä ja sen lisäksi, että asiaa on käyty päiväkodilla läpi päiväkodin työntekijän, vanhemman ja lapsen kanssa, on ohjeistettu vanhempaa käymään vielä keskusteluita lapsen kanssa kotona. Vanhemman mukaan asioita on hyvin käsitelty ja painotettu henkilöstön puolelta sitä, että jos lapsi tekee väärin se ei vaikuta siihen miten lapseen tai häneen vanhempana suhtaudutaan. Ainoastaan tekoa käsitellään ja sitä miten jatkossa estetään samoja asioita tapahtumasta.

Hoidettiin se ja sen jälkeen puhuttiin vielä asiasta ihan silleen, että päiväkodin työntekijä sanoi, että ymmärräthän, että ei hän ole mitään niin kuin pahaa tarkoittanut. Että minullakin pitäisi ymmärtää, että olen velvollinen puhumaan lapselle, että hei kuule, että ei noin saa tehdä.

Vanhempaa haastatellessa tuli myös esiin toive koskien uusia työntekijöitä päiväkodilla, jossa hän toivoi lyhyttä esittelyä uusilta henkilöiltä. Tämä helpottaisi lapsen jättämistä uuden työntekijän hoivaan. Vanhemmat ymmärsivät ja hyväksyivät päiväkodin sääntöjä ja toimintatapoja, ainoastaan yksi tapaus oli jäänyt mietityttämään vanhempaa. Siinä vanhemman mukaan häntä oli ohjeistettu puhumaan lapsen kanssa suomea oman äidinkielen sijasta päiväkodilla.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaisia kokemuksia maahanmuuttajaperheillä on yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa Kuusamossa. Yhteistyökumppanina tutkimuksessa oli Kuusamon kaupungin varhaiskasvatus. Tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajaperheiden lapset olivat hoidossa Maaseläntien tai Porkkatörmän päiväkodissa.

Tutkimukseen osallistuneet maahanmuuttajaperheet olivat pääosin todella tyytyväisiä yhteistyöhön päiväkodin henkilöstön kanssa. Päälimmäisenä tunteena vanhemmilla tuntui olevan luottamus päiväkodin henkilöstöön ja heidän haluunsa toimia parhaalla mahdollisella tavalla yhteistyössä niin lasten kuin vanhempien kanssa. Varhaiskasvatuksen perusteissa 2018 tuodaankin esille kasvatusyhteistyön tukemisen luottamusta rakentamalla sekä tasa-arvoisella vuorovaikutuksella ja keskinäisellä kunnioituksella. (OPH 2018, 34). Myös Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan yhteistyön olevan luottamuksen rakentamista yhdessä huoltajien, lapsen ja kasvatushenkilöstön kesken. Yhteistyön edellytyksenä nähdään myös huoltajien ja henkilöstön keskinäinen ymmärrys, tukeminen ja avoin vuoropuhelu. (Kuusamon kaupunki 2017, 35.) Vanhempien kokemusten mukaan yhteistyössä päiväkodin henkilöstön kanssa heitä tuettiin, vuoropuhelu oli avointa ja keskinäistä ymmärrystäkin löytyi, joskin kieliongelmat osalla vanhemmista vaikeutti kommunikointia ja sitä kautta osin ymmärretyksi tulemistä ja vuoropuhelun syntymistä. Kieliongelmia ei kuitenkaan koettu liian vaikeiksi ja vanhemmat näkivätkin heidän suomen kielen taidon kehittyessä yhteistyön ja kommunikoinnin käyvän vähitellen helpommaksi. Vanhempien mainitsemaa tulkin käytön tarpeellisuutta tukee myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainittu tulkin käyttäminen keskusteluissa aina tarvittaessa, molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi (OPH 2018, 50). Täten vanhemmilla olisi myös helpompi ymmärtää mitä heiltä odotetaan osana kasvatuksellista yhteistyötä.

Vanhempien haastatteluissa oli selkeä ero yhden vanhemman, joka osasi hyvin suomea ja kahden perheen (1+2 vanhempaa mukana haastatteluissa), jotka osasivat heikommin suomea, välillä. Tutkimuksessa tämä ero toi esille sitä, että vahvemmallalla suomen kielen taidolla pääset vahvemmin kiinni yhteistyöhön ja voit paremmin ymmärtää mitä päiväkodin sisällä tapahtuu, millaista toimintaa ja tavoitteita siellä on. Kivimäen (2017, 251) mukaan on erittäin tärkeää tiedottaa ja keskustella huoltajien kanssa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista, samalla huomioiden lapsen ja perheen kulttuuriset erityispiirteet.

Ero vahvemman ja heikomman suomen kielen osaajien välillä näkyi tutkimuksessa myös siinä, että heikommin suomea osaavat kertoivat enemmän ottavansa tietoa vastaan eli kommunikointi olisi enemmän päiväkodin henkilöstöltä vanhemmille päin tapahtuvaa. Suomen kieltä paremmin osaava vanhempi taas toi esille omaa aktiivisuuttaan osana yhteistyötä ja aloitteellisuutta asioiden selvittämisessä.

Päiväkodin henkilöstön *interkulttuuriseen kompetenssiin* sisältyviä ominaisuuksia löytyi tuloksien kahden kulttuurin välissä -kappaleesta kommunikoinnin ystävällisyys, henkilöstön halu ymmärtää lasta ja hänen äidinkielellään puhumia sanoja sekä henkilöstö tekee parhaansa kommunikaation toimimiseksi ja etsii erilaisia ratkaisuja kommunikaation mahdollistamiseksi. Voidaan siis nähdä, että henkilöstöllä on taitoa ja halua toimia erilaisissa kulttuurien kohtaamisen tilanteissa, joka osaltaan on myös rakentamassa luottamusta ja tyytyväisyyttä vanhempien ja päiväkodin henkilöstön väliseen yhteistyöhön. Vanhempien kohtaaminen -kappaleesta puolestaan löytyi avoimuus, tasa-arvoisuus, arvostus, joustavuus, luottamus ja vastuullisuus, jotka myös ovat osa interkulttuurista kompetenssia. Kokonaisuudessaan yhteistyöstä löytyi vanhempien kokemusten mukaan merkkejä päiväkodin henkilöstön tietoisuudesta ja herkkyydestä sekä myös taidoista ja halusta toimia erilaisissa kulttuurien kohtaamisen tilanteissa. Interkulttuurisen kompetenssin kehittyminen on varmasti jatkuva prosessi, joka vaatii niin omien tietojen jatkuvaa päivittämistä kuin omien näkemysten tarkastelua ja reflektointia sekä aktiivista toimimista kulttuurisissa kohtaamisissa. (Jokikokko 2002, 85–86; Korhonen & Puukari 2013, 368–369.)

Kotoutumisen tukemisen osalta vanhemmat olivat saaneet päiväkodin henkilöstön kautta myös tietoa ja opastusta arkeen Suomessa. Vanhemmat kertoivat, että päiväkodin työntekijät ovat avoimia ja halukkaita tukemaan maahanmuuttajaperheitä kotoutumisessa. Joskus kieliongelmat saattoivat kuitenkin estää tai haitata ajatusten, tunteiden, aikeiden, odotusten, mielipiteiden, havaintojen ja kokemusten välittymistä kommunikoinnissa niiden täydellisessä muodossa vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välillä (Laine & Martikainen 2018, viitattu 10.1.2019). Mitä parempi suomen kielen taito vanhemmalla oli, sitä syvällisempään keskusteluun/dialogiin voitiin päästä henkilöstön kanssa ja vanhempi kykeni paremmin saamaan kiinni niistä merkityksistä, joita on lasten kasvun ja kehityksen tukemisessa niin päiväkodissa kuin myös kotona. Niiden ymmärtäminen tukee lapsen edun toteutumista, kun yhteistyössä kodin ja päiväkodin välillä voidaan jakaa tietoa niin lapsesta, kuin häntä tukevasta hoivasta ja kasvatuksesta. Ymmärtämisen takaamiseksi voidaan suomen kieltä heikosti osaavan kohdalla tärkeäksi nähdä tulkki, joka

Kivimäen (2017, 253) mukaan on sekä perheen että viranomaisen oikeus ja myös viranomaisen velvollisuus. Lisäksi perheiden oman kulttuurin huomioimista päiväkodin toiminnassa olisi vanhempien mukaan mahdollista vielä kehittää ja viedä vielä enemmän varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2018, 31) suuntaan, jossa varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Varhaiskasvatuksen monikielisyyden tukemisesta löytyy tietoa Opetushallituksen sivuilta Kielten rikas maailma materiaali otsikon alta. Sivulta löytyy Jenni Alasaaren kirjoittama artikkeli Monikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa. Artikkelissa todetaan, että se ei haittaa vaikka varhaiskasvattaja ei osaa monia kieliä vaan positiivinen asenne ja tilan salliminen kaikille kielille on tärkeää. Artikkelissa löytyy käytännön vinkkejä ja linkkejä sivustoihin, joista löytyy apua monikielisyyden tukemiseen arjen käytännötyössä. (OPH 2020, viitattu 12.1.2020; DivED 2020, viitattu 12.1.2020.)

Vieras- ja monikielisen lapsen tapauksessa tulisi Kivimäen (2017, 255) mukaan kiinnittää erityistä huomiota perheen kanssa tehtävään alkuvaiheen yhteistyöhön. Hänen mukaan on tärkeää, että perheellä ja kasvattajilla on tieto ja käsitys toistensa toimintatavoista ja näkemyksistä. Myös tutkimuksen tuloksista tuli ilmi, että vanhemmat toivoisivat vahvempaa opastusta ja varhaiskasvatuksen toimintatapojen sekä tavoitteiden selittämistä hoitosuhteen alussa jopa mahdollisella päiväkodin henkilöstön kotikäynnillä perheen luona. Kaikkia suomalaisen varhaiskasvatuksen toimintatapoja tai tavoitteita ei varmasti yhdellä keskustelukerralla saada avattua maahanmuuttajaperheelle vaan se todennäköisesti vaatii useampia keskustelukertoja tulkin avustuksella. Päivähoidon aloitukseen löytyy tueksi myös Päiväkoti tutuksi -opas (Karjala, Koskinen & Sinkko 2013, viitattu 15.1.2020). Tämä opas olisi hyvä saada käyttöön eri kielillä kuten englannin, venäjän, swahilin, darin ja thain kielellä, joiden käyttäjiä löytyy Kuusamon maahanmuuttajista. Omalla äidinkielellä oleva opas helpottaisi tiedon omaksumista omaan tahtiin ja mahdollistaisi tarvittaessa vielä asian kertaamisen tai tarkistamisen myöhemminkin.

Vanhempien haastatteluista nousi esille myös se, kuinka tärkeänä he pitivät omaa äidinkieltään ja toivoivat lastensa oppivan tai ylläpitävän sitä. Kivijärvi (2017, 257) tuo esille sen miten kasvattajilla on velvollisuus huomioida lapsen äidinkieli ja kulttuuri, sekä heidän velvollisuutensa tiedottaa vanhempia ammattitaitonsa puitteissa lapsen äidinkielen tärkeydestä ja merkityksestä sekä siitä miten vanhemmat voivat tukea sen kehittymistä. Tässä auttaa ammattilaisen tieto lapsen kielen kehittymisen vaiheista, jonka avulla hän voi opastaa vanhempia. Kivijärven mukaan olisi toivottavaa, että varhaiskasvatuksessa olisi eri kieli- ja kulttuuritaustaisia työntekijöitä tukemassa

lapsen äidinkieltä suunnitelmallisesti ja johdonmukaisesti. Sama asia tuli esille myös opetusministeri Sanni Grahn-Laasosen 2018 asettaman työryhmän esityksessä (OKM 2019, 17). Pienemmissä kaupungeissa kuten Kuusamossa, voi olla haasteellista löytää sellaisia ammattilaisia varhaiskasvatukseen, joilla olisi muu kuin suomen kieli- ja kulttuuritausta. Tilanne voi toki muuttua maahanmuuttajien määrän paikkakunnalla kasvaessa ja heidän mahdollisesti kouluttautuessa kasvatukseen, sosiaali- ja terveysalan ammatteihin.

8 POHDINTA

Eerola-Pennanen (2017, 238) toteaa, että maahanmuuttajataustaisista lapsista päiväkodissa on tehty varsin vähän tutkimusta ja lähinnä opettajien näkemysten suunnasta. Tutkimukseni aihe oli tältä osin tärkeä, koska se toi kuuluviin maahanmuuttajaperheiden omia kokemuksia yhteistyöstä, joita ei ole ennen juurikaan tutkittu.

Maahanmuuttajaperheiden hyvin positiiviset kokemukset yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa sekä vähäiset palaute ja kehittämisehdotukset yllättivät positiivisesti ja sai miettimään kulttuurin vaikutuksen mahdollisuutta haastatteluiden vastauksiin. Haastattelussa kuitenkin tuli kohteliaita tiedusteluja ja parannusehdotuksia varsinkin, kun tiedustelin miten tulevia maahanmuuttajaperheitä ajatellen yhteistyötä voitaisiin vielä parantaa. Positiivinen yleiskokemus yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa kertoi mielestäni siitä, että pienillä viilauksilla ja kehittämisellä voidaan täydentää jo yleisesti hyvin toimivaa yhteistyötä. Maahanmuuttajien kanssa työskentelystä on puhuttu ja erilaista tutkimus- ja koulutusmateriaalia on tullut enenevissä määrin suuren turvapaikanhakija määrän saavuttua Suomeen vuoden 2015 pakolaiskriisin takia. Tämä on haastanut yhteiskunnan eri toimijoita hakemaan uusia toimintatapoja ja kehittämään vanhoja vastaamaan kasvanutta maahanmuuttajien palveluiden ja tuen tarpeita. Tämä uusien toimintatapojen kehittäminen on varmasti korostunut pienissä kunnissa kuten Kuusamossa, jossa kokemus maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa toimimisesta on muuttunut esimerkiksi paikkakunnalle tulleiden ensimmäisten kiintiöpakolaisten myötä vuonna 2015. Pakolaistilanne maailmalla ei ole helpottamassa ja sen vuoksi tulee pystyä myös tulevaisuudessa reagoimaan muuttuviin tilanteisiin ja vastaamaan pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja muun maahanmuuttajaväestön tarpeisiin. (Castaneda ym. 2018, 26.)

Opinnäytetyöprosessini alkoi joulukuussa 2018, kun tiedustelin Kuusamon kaupungilta mahdollisuutta yhteistyöhön opinnäytetyön osalta. Ilmoitin kiinnostukseni tekemään monikulttuurisuuteen ja/tai varhaiskasvatukseen liittyvää tutkimusta, koska ne olivat myös syventäviä opintojani, joiden osaamistani halusin laajentaa sekä syventää. Tammikuussa 2019 sovittiin yhteistyöstä Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2019 ja kesän lomien jälkeen elokuussa toimitin kahdelle yhteistyö päiväkodille saatekirjeitä maahanmuuttajaperheille jaettavaksi haastateltavien löytämiseksi. Päiväkodit valikoituivat sillä perusteella, että niissä oli maahanmuuttajataustaisia lapsia hoidossa

ja näin tutkimukseen sopivia maahanmuuttajaperheitä tavoitettavissa. Kerroin päiväkodeilla tutkimukseni tarkoituksesta sekä haastatteluihin sopivien maahanmuuttajaperheiden määräyksistä. Annoin nämä tiedot myös kirjallisena, jotta ne työntekijät jotka eivät olleet paikalla, saivat myös saman tiedon. Suostumuksia haastatteluun osallistumisesta tuli sekä päiväkodeille että suoraan minulle itselleni. Maahanmuuttajaperheiden teemahaastattelut pääsin tekemään syyskuun alussa, ja ne sujuivat hyvässä yhteistyöhengessä perheiden kanssa ilman isompia ongelmia. Kahdessa kotona tehdyssä haastattelussa tuli pieniä katkoksia lasten tullessa haastatteluhuoneeseen ja vaatiessa haastateltavan vanhemman huomiota. Nämä pienet katkokset eivät kuitenkaan haitanneet haastatteluita kuin vähän. Kahdessa haastattelussa apuna oli epävirallinen tulkki, jolloin minä esitin kysymykset englanniksi ja tulkki käänsi ne haastateltavan äidinkielelle ja myös toisinpäin vastausten osalta. Haastattelut sujuivat yllättävän hyvin vaikka aiempi kokemukseni haastatteluiden tekemisestä oli vähäistä ja en ollut tehnyt haastatteluita englannin kielellä tai epävirallisen tulkin avustuksella. Litteroin nauhoitetut haastattelut pian haastattelujen jälkeen ja syyskuun lopussa pääsin niitä jo teemoittelemaan värikoodauksen avulla. Tutkimuksen kirjoittamisessa hyödynsin haastatteluista suoria lainauksia tuomaan paremmin esille haastateltavien ajatuksia lukijalle. Tutkimuksen tulosten analysointi ja johtopäätösten tekeminen vaati enemmän aikaa, koska laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysistä itselläni ei ollut aiempaa kokemusta ja asioiden työstäminen oli tästä syystä hitaampaa.

Maahanmuuttajaperheiden kokemukset yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa olivat hyvin positiivisia. Maahanmuuttajaperheiltä tuli vain muutamia kehitysehdotuksia koskien yhteistyötä heidän ja päiväkoti henkilöstön välillä. He ehdottivat päiväkodin henkilöstön kotikäyntiä, jossa he voisivat valmistaa perhettä hoidon aloitukseen antamalla tietoa käytännönasioista kuten esimerkiksi pukeutumisesta sekä päiväkodin kasvatuksellisista tavoitteista ja toimintatavoista. Tietoa kaivattiin myös siitä miten vanhemmat voisivat valmistaa lasta vieraskieliseen hoitoon. Eräs vanhempi toi esille toiveen uusien työntekijöiden esittelystä ja viestinnän kehittämiseen ehdotettiin päiväkotiryhmän oman WhatsApp-ryhmän luomista.

Opinnäytetyösuunnitelmaa tehdessä asetin oppimistavoitteita koskien tutkimustani. Oppimistavoitteet olivat asiakastyö osaaminen, kriittinen ja osallistavaa yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä eettinen osaaminen, jotka ovat osa sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseja. Tutkimukseni kautta olen pystynyt syventämään tietouttani monikulttuurisuudesta ja varhaiskasvatuksesta. Teoriapohjan ja maahanmuuttajaperheiden kokemusten kautta olen saanut uutta näkemystä ja ideoita

työskentelyyn maahanmuuttajien kanssa. Tämä antaa myös lisätukea omaan osaamiseen maahanmuuttajien kotoutumisprosessin tukemista koskien. Osana kriittistä ja osallistavaa yhteiskuntaosaamisen kompetenssia sain lisänäkemystä maahanmuuttajien kokemusten kautta siihen, mikä auttaa heitä kokemaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Olen myös edistämässä edellä mainittujen asioiden toteutumista tuomalla maahanmuuttajaperheiden näkemyksiä ja kokemuksia esille tämän tutkimuksen kautta, jolloin muutkin ammattilaiset voivat ammentaa niistä tietoa omaan työhönsä. Tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen oppimistavoitteena oli haastattelutaitojen oppiminen sekä koko tutkimusprosessin sisäistäminen ja tutkimustyön tekemisen kautta oppiminen ja tiedon tuottaminen. Näiden tavoitteiden koen toteutuneen tutkimustyötä tehdessä. Tutkimustyön kautta oli myös mahdollista reflektoida omaa ihmiskäsitystä ja arvomaailmaa teoriaan sekä haastateltavien kokemuksiin. Tämä auttoi hahmottamaan omia sisäisiä ajatusmalleja ja työskentelemään niiden kanssa, joka puolestaan kehitti sosiaalialan eettisen osaamisen kompetenssia. (Innokylä 2016, viitattu 11.1.2020.)

Kivijärvi (2017, 261–262) muistuttaa, että vieras- ja monikielisten perheiden ja lasten kanssa työskentelyssä kyse on aina kuitenkin ihmisten kohtaamisesta ja vuorovaikutustaidosta ihmisten taustasta riippumatta. Kaikki perheet ovat omanlaisia ja taustan perusteella ei voida päätellä mitä huoltajat ajattelevat ja miten he lasten kanssa toimivat. On kuitenkin hyvä huomioida, että työskentely monikielisten perheiden kanssa voi vaatia enemmän aikaa kuin suomenkielisten perheiden kanssa, koska esimerkiksi kasvatukseen liittyvien näkemysten käsittely voi vaatia enemmän keskustelua ja yhteistyötä. Jatkotutkimusaiheena voisikin olla tutkimus siitä kuinka paljon enemmän maahanmuuttajaperhe tarvitsisi keskusteluiden ja yhteistyön osalta päiväkodin resursseja, jotta heidän kotoutumisprosessiin saataisiin mahdollisimman hyvä tuki varhaiskasvatuksen puolelta. Sekä millaisia resursseja eri päiväkodeissa on käytetty tähän mennessä maahanmuuttajaperheiden tukemiseen ja millaisia tuloksia niillä on saatu. Kotoutuminen tapahtuu kuitenkin aina vuorovaikutuksessa suomalaisen yhteiskunnan kanssa, keskeisimmin arkipäivän tilanteissa ja lähiyhteisöissä, kuten päiväkodeissa (Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttamisen osaamiskeskus 2020, viitattu 15.1.2020). Jatkotutkimusaihe voisi olla myös tämän tutkimuksen toistaminen isommassa kaupungissa esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, jossa monissa päiväkodeissa on pidempiaikainen kokemus maahanmuuttajaperheiden kanssa yhteistyön tekemisestä. Olisi mielenkiintoista nähdä, onko esimerkiksi paikkakunnan koolla tai päiväkodin pitkäaikaisella kokemuksella yhteistyöstä maahanmuuttajaperheiden kanssa vaikutusta siihen miten maahanmuuttajaperheet kokevat yhteistyön päiväkodin henkilöstön kanssa.

LÄHTEET

Berg, K-M. & Hakalisto, E. 2019. Varhaiskasvatuksen tietovaranto Varda - 1.9.2019 käyttöönotto. Video. Viitattu 6.5.2019, <https://www.youtube.com/watch?v=4ryuB8Vzagc>.

Castaneda, A., Mäki-Opas, J., Jokela, S, Kivi, N., Lähteenmäki, M., Miettinen, T., Nieminen, S. & Santalahti, P. 2018. Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa - PALOMA-käsikirja. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136193/7.8.PALOMA_KA%CC%88SIKIRJA_WEB.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

Costiander, K., Helin, E., Rehn, C., Tarkka, K. & Kola-Torvinen, P. 2019. Varhaiskasvatus. Opetushallitus. Viitattu 30.1.2019, https://www.opi.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus.

Eerola-Pennanen, P. 2017. Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 236–249.

Eskola, J., Lähti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–51.

Hakalisto, L. 2019. Varhaiskasvatuksen tietotuotannon yhteentoimivuuden laatiminen. Valtioneuvosto 5.3.2019. Viitattu 6.5.2019, <https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/11%20Liisi%20Hakalisto.pdf>.

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus: perusteita. Helsinki: BoD - Books on Demand.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009 Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hämäläinen, S. 2019. Maahanmuuttajien kotouttaminen edellyttää yhdenvertaisuutta ja yhteistyötä. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 5.5.2019, <https://tem.fi/maahanmuuttajien-kotouttaminen>.

Innokylä 2016. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Viitattu 11.1.2020, <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>.

Isotalus, E. 2013. Kun kulttuurit tulevat tiskille... Opas kulttuurienväliseen osaamiseen asiakaspalvelussa. Opas 2013:4. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Jokikokko, K. 2002. Interkulttuurinen kompetenssi apuna kulttuurien kohdatessa. Teoksessa R. Räisänen, K. Jokikokko, M. Järvelä & T. Lamminmäki-Kärkkäinen (toim.) Interkulttuurinen opettajan koulutus. Utopiasta todellisuudeksi toimintatutkimuksen avulla. Oulu: Oulun yliopisto, 85–95.

Jokikokko, K. & Järvelä, M. 2013. Opettajan interkulttuurinen kompetenssi – produkti vai prosessi? Kasvatus 44(3), 245–257. <http://elektra.helsinki.fi/se/k/0022-927-x/44/3/opettaja.pdf>.

Kaivosoja, E. & Keränen, S. 2018. Päiväkodin työntekijöiden kokemuksia toimintakulttuurista ja toimijuudesta muuttuvassa varhaiskasvatuksessa. Oulun Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201808232658.pdf>.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kari, T., Sihvonen, K. ja Tarkiainen, T. 2016. Digitaalinen opaskirja maahanmuuttajaperheiden päivähoitoon aloituksen helpottamiseksi. Laurea-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 25.12.2018, http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/118039/Opinnaytetyo_Kari_Sihvonen_Tarkiainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Karjala, J., Koskinen, O. & Sinkko, M. 2013. Päiväkotitutki -opas. Viitattu 15.1.2020, https://issuu.com/turun_kasvatus_ja_opetustoimi/docs/paivakoti_tutuksi_selkokielinen_opas.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2011. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Helsinki: Stakes.

Kekkonen, M. 2012a. Kasvatuskumppanuus ammatillisena yhteistyösuhteena – Eronteot muihin sosiaalisiin kumppanuussuhteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten puhetavoissa. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti — Jecer 1(1) 2012, 2–21. <https://jecer.org/fi/wp-content/uploads/2013/03/Kekkonen-2.pdf>.

Kekkonen, M. 2012b. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Väitöskirja. <https://thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf>.

Kivijärvi, T. 2017. Vieras- ja monikielisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 250–262.

Korhonen, V. & Puukari, S. 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus.

KT, Kuntatyönantajat 2018. Uusi varhaiskasvatuslaki muuttaa kelpoisuuksia, nimikkeistä päättää työnantaja. Viitattu 27.4.2019, <https://www.kt.fi/ohjeet/kvtes/varhaiskasvatuslaki-kelpoisuudet-henkilostorakenne>.

Kuusamon kaupunki 2017. Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. http://www.kuusamo.fi/sites/default/files/varhaiskasvatussuunnitelma_30.8.2017.pdf.

Laine, K. & Martikainen, K. 2018. Miten kommunikointi ja kieli kehittyvät? Viitattu 10.1.2019, <http://papunet.net/tietoa/miten-kommunikointi-ja-kieli-kehittyvat>.

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386

Lämsä, A-L. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 49—67.

Myllylä, S. 2013. Lastentarhanopettajien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Määttä, P. 1999. Perhe asiantuntijana: erityiskasvatuksen ja kuntoutuksen käytännöt. Jyväskylä: Atena.

OKM, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi. Kipupisteet ja toimenpide-esitykset III. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161285/OKM_1_2019_Maahanmuuttajien%20koulutuspolut.pdf.

OPH, Opetushallitus 2017. Uudistuvat varhaiskasvatussuunnitelmat. Viitattu 17.5.2019, http://www.oph.fi/download/180912_Vasuperusteet_koulutusmateriaali_Osa_1_nettisivuille.pdf.

OPH, Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf.

OPH, Opetushallitus 2019a. Varda – Varhaiskasvatuksen tietovaranto. Viitattu 6.5.2019, <https://www.oph.fi/kehittamishankkeet/varda>.

OPH, Opetushallitus 2019b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Viitattu 30.4.2019, https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/perusteet.

OPH, Opetushallitus 2020. Kielten rikas maailma -materiaali. Viitattu 12.1.2020, <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielten-rikas-maailma-materiaali>.

Paavola, H. & Talib, M. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Perheen kotoutumissuunnitelma ja palvelutarpeen arviointi kunnassa -lomake. <https://kotouttaminen.fi/documents/3464316/4355103/perheen-kotoutumissuunnitelma-interactive.pdf/28b35da0-b2a9-4c9e-888a-34e68c1049e1>.

Peda 2019. Mitä on kulttuuri? Viitattu 5.1.2019,
<https://peda.net/kol/foorumi/m/mkk/t2kk/mit%C3%A4-on-kulttuuri>.

Ritosalo, S. 2010. Opas maahanmuuttajavanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisen kommunikoinnin helpottamiseksi. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Oinnäytetyö. Viitattu 5.1.2019,
<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21994/Ritosalo%20Sara%20%202010.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.

SOCCA, pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus 2018. Suosituskortit. Maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden kanssa toimiville.
http://www.socca.fi/files/7692/Suosituskortit_maahanmuuttajataustaisten_lapsiperheiden_kanssa_toimiville.pdf.

Stakes 2004. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62.

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö 2019. Lapsistrategia 2040. Viitattu 18.4.2019,
<https://stm.fi/lapsistrategia>.

Sviili, E. 2018. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja maahanmuuttajavanhempien näkemyksiä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma.

Säkinen, S. & Kuoppala, T. 2017. Varhaiskasvatus 2016 – Kuntakyselyn osaraportti. Tilastoraportti 30/2017 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135184/TR30_17_vaka_kuntakysely_u.pdf?sequence=5&isAllowed=y.

TENK, Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi. Helsinki. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>.

THL, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018. Käsitteet. Viitattu 25.3.2019, <https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/tyon-tueksi/kasitteet>.

Tikka-Uguccioni, J. 2016. Monikulttuurinen varhaiskasvatusympäristö: ”Kasvetaan kahden kulttuurin kansalaisiksi”. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Viitattu 3.1.2019, <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49035/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201603091802.pdf>.

Tilastokeskus 2019a. Maahanmuuttajat väestössä. Viitattu 10.2.2019, https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html#tab1485503695201_1.

Tilastokeskus 2019b. Väestörakenne Kuusamossa syntyperän ja taustamaan osalta 2017. Väestörakenne, 032 -- Syntyperä ja taustamaa sukupuolen mukaan maakunnittain ja kunnittain 1990 – 2017. Viitattu 10.2.2019, http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/statfin_vaerak_pxt_032.px/table/tableViewLayout2/?rxid=52bc078a-bf66-4963-bbfa-9a744730b774.

Tilastokeskus 2019c. Käsitteet. Viitattu 10.2.2019, <https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html#tab1>.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turtiainen, K. & Hiitola, J. 2015. Varhaisen tuen palvelut maahanmuuttajataustaisille perheille, Ammattilaisten ja vanhempien kokemuksia, 2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 68/2015
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75047/TEMjul_68_2015_web_17112015.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttamisen osaamiskeskus 2019. Lapset ja nuoret. Viitattu 23.3.2019, <https://kotouttaminen.fi/lapset-ja-nuoret>.

Unicef 2018. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 22.12.2018, <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>.

Varhaiskasvatustieteen laitos 13.7.2018/540

Venninen, T. 2009. Monikulttuurisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa -kyselyn tulokset. Soveltavan kasvatustieteen laitos / VKK-Metro. http://www.socca.fi/files/183/Monikulttuurisuutta_tukevat_tyomallit_paakaupunkiseudun_varhaiskasvatuksessa.pdf.

Väestöliitto 2019. Maahanmuuttajat. Viitattu 10.2.2019, http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/.

LIITTEET

HAASTATTELUN TEEMAT

LIITE 1

1. PERUSTIEDOT

- Keitä perheeseen kuuluu?
- Kauan ovat asuneet Suomessa?
- Kuka/keitä perheen lapsista on ollut päiväkodissa ja kuinka kauan?

2. YHTEISTYÖN ALKU

- Miten yhteistyö päiväkodin kanssa alkoi?
- Onko yhteistyö sellaista kuin etukäteen ajattelitte sen olevan?
- Millaista yhteistyön olisitte toivonut olevan?

YHTEISTYÖN JA KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN

3. KUUNTELU

- Millainen ilmapiiri on päiväkodilla?
- Miten päiväkodin henkilökunta kuuntelee teitä?
- Millaista kuunteleminen on ollut?
- Millaisia positiivisia kokemuksia on ollut?
- Millaisia haasteita on ollut?

4. KUNNIOITUS OSANA YHTEISTYÖTÄ

- Miten teidän näkemyksiin/esiin tuomiin asioihin suhtaudutaan päiväkodilla?
- Millaista on suhtautuminen teihin? Onko tunne, että teidät hyväksytään?
- Miten helppo on tuoda asioita esille päiväkodin henkilöstölle?
- Millaisia positiivisia kokemuksia on ollut?
- Millaisia haasteita on ollut?

5. LUOTTAMUS

- Millainen luottamus on päiväkotia kohtaan?
- Miten luottamus on muuttunut?

- Miten huoltajat ovat päässeet vaikuttamaan lapsen asioihin päiväkodissa?
- Millaisia positiivisia kokemuksia on ollut?
- Millaisia haasteita on ollut?

6. DIALOGI OSANA YHTEISTYÖTÄ JA INTERKULTTUURISTA OSAAMISTA

- Miten vapaasti voitte keskustella päiväkodin henkilöstön kanssa?
- Miltä keskustelut päiväkodin henkilöstön kanssa ovat tuntuneet?
- Millaisia positiivisia/hyviä kokemuksia on ollut keskusteluista päiväkodin henkilöstön kanssa?
- Millaisia haasteita on ollut?

7. KOMMUNIKOINTI JA YHTEISTYÖ

- Miten kommunikointte päiväkodin henkilöstön kanssa?
- Millaista kommunikaatio on, käytetäänkö apuna esim. viittomia, kuvia, esineitä, tulkkia?
- Onko tulkkia käytetty? Miltä kommunikointi tulkin välityksellä on tuntunut?
- Millaisia haasteita on ollut kommunikoinnissa?
- Millaisia positiivisia kokemuksia on ollut kommunikoinnissa päiväkodin henkilöstön kanssa?

8. KULTTUURI JA INTERKULTTUURINEN KOMPETENSSI

- Miten päiväkodissa huomioitiin perheen kulttuuri ja kieli?
- Millaisia positiivisia kokemuksia on ollut kulttuurin ja kielen huomioimisesta?
- Millaisia haasteita on ollut kulttuurin ja kielen huomioimisessa?

VARHAISKASVATUS KOTOUTUMISEN TUKENA

- Miten koette, että yhteistyö on edistänyt/helpottanut kotoutumista Suomeen?

YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

- Toiveita yhteistyölle päiväkodin henkilökunnan kanssa?
- Miten yhteistyötä voisi parantaa?

Hei!

Olen Oulun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija. Teen tutkimuksen aiheesta

"Kuusamossa asuvien maahanmuuttajaperheiden kokemukset yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa".

Tutkimuksen tarkoituksena on saada kokemustietoa huoltajien ja päiväkodin henkilöstön välisestä yhteistyöstä. Tiedon avulla on mahdollista mm. kehittää yhteistyötä ja varhaiskasvatuspalveluita.

Haen tutkimukseeni haastateltavaksi perheitä, joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla ja lapsi hoidossa päiväkodissa. Haastattelut on tarkoitus toteuttaa elokuussa 2019. Haastatteluun tulisi varata aikaa noin tunti.

Käsittelen haastattelutietoja ehdottoman luottamuksellisesti, ja säilytän haastateltavien anonymiteetin tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Haastattelu materiaali tuhoetaan tutkimuksen valmistuttua. Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Mikäli haluat kysyä tutkimuksesta tai ilmoittaa osallistumisestasi, ota yhteyttä.

Ystävällisin terveisin,

Johanna Loukusa

****@students.oamk.fi

040*****

Voit myös ilmoittaa halukkuutesi osallistua tutkimukseen *"Kuusamossa asuvien maahanmuuttajaperheiden kokemukset yhteistyöstä päiväkodin henkilöstön kanssa"* palauttamalla tämän ilmoittautumisosan päiväkodille.

puhelinnumero: _____

sähköposti: _____

Päiväys ja nimi

COVER LETTER

LIITE 3

Hey!

I am a student at Oulu University of Applied Sciences in the Degree Programme in Bachelor of Social Services. I'm doing research on the subject "Immigrant families experiences of parental partnership with kindergarten personnel in Kuusamo".

The purpose of the research is to gain experience information about the parental partnership between parents and kindergarten personnel. With the help of the information it is possible for example to develop parental partnership and early childhood education services. **I'm looking for my research interviews families, whose parents were born abroad and a child in a kindergarten.** Interviews are scheduled to take place in August 2019. The interview will take about one hour.

I will treat the interview data confidentially and maintain the anonymity of the interviewees at all stages of the research. The interview material will be destroyed upon completion of the research. Participation in the interview is entirely voluntary. If you would like to inquire about the survey or report your participation, please contact us.

Regards,

Johanna Loukusa

****@students.oamk.fi

040*****

You can also announce your willingness to participate in the research "*Immigrant families experiences of parental partnership with kindergarten personnel in Kuusamo*" by returning this enrolment section to kindergarten.

Phone Number: _____

E-mail Address: _____

Date and name

Olen suostunut haastateltavaksi Johanna Loukusan opinnäytetyö -tutkimukseen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten maahanmuuttajaperheet kokevat yhteistyön päiväkodin henkilöstön kanssa. Tutkimuksesta saatavilla tiedoilla on mahdollista kehittää yhteistyötä perheiden ja päiväkodin henkilökunnan välillä.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja suostumuksen allekirjoittaminen tarkoittaa sitoutumista haastateltavaksi. Tutkimusaineistoa käytetään vain tutkimustarkoitukseen. Haastateltavien nimet tai muut henkilötiedot muutetaan tutkimusraporteissa anonymiteetin säilymiseksi. Haastateltavalla on ollut mahdollisuus kysyä tutkimuksesta ja sen päämääristä lisätietoa.

Allekirjoittamalla tämän suostumuksen annan luvan haastattelumateriaalin käyttöön tutkimustarkoituksessa.

Päivämäärä ja paikkakunta

Nimi

Allekirjoitus

CONSENT TO THE INTERVIEW

LIITE 5

I agreed to be interviewed for Johanna Loukusa's thesis research. The aim of the study is to find out how immigrant families experience parental partnership with kindergarten personnel. The information available from the research can be used for development of partnership between families and kindergarten personnel.

Participation in the study is voluntary and signing the consent means commitment to interview. Research material is used for research purposes only. The interviewees' names and other personal information will be changed in the research report to maintain anonymity. The interviewee has had the opportunity to ask for more information about the research and its goals.

By signing this consent, I authorize the use of interview material for research purposes.

Date and location

Name

Signature

PELKISTETTY ILMAUS	ALALUOKKA 1	ALALUOKKA 2	YLÄLUOKKA
Yleensä pienetkin asiat, niin kuin vaikka joku haava tai joku muu, niin yleensä sekin kiinnostaa	Lapsen voinnista kerrotaan puolin ja toisin	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Kerrotaan aamulla, jos on jotain sattunut, että hoitotäditkin tietää vaikka seurata miten lapsi voi.	Lapsen voinnista kerrotaan puolin ja toisin.	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Joka aamu hymyilevät ja on kysytty, että miten meni aamu.	Kiinnostus lapsen kuulumisiin	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Minä tiedän, että lapset on tuolla turvassa, että ei tarvitse miettiä, ettei minuun otettaisi yhteyttä, jos jotakin sattuu.	Poikkeustilanteista ilmoitetaan heti	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Minä olin niin kuin varma siitä, että heti minulle soitetaan.	Poikkeustilanteista ilmoitetaan heti.	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Vanhemmat kertoneet päiväkodin henkilöstölle asioista, joista lapset pitävät.	Tiedon jakaminen lapsista	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Päiväkodin henkilökunta voi kysyä vanhemmalta, että mitä tämä lapsen äidinkielellään puhuma sana tarkoittaa.	Lapsen ymmärretyksi tuleminen	Tiedon jakaminen lapsesta	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Erilaisten näkemysten käsittely vanhemman ja päiväkodin henkilökunnan välillä keskustellen.	Aktiivinen asioiden selvittäminen	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Keskustelu asioiden selvittämiseksi kannatti.	Keskustelu asioiden selvittämiseksi	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Päiväkodin työntekijän aktiivisuus asioiden selvittämiseen ja keskusteluun.	Aktiivinen asioiden selvittäminen	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Päiväkodista kannustetaan ottamaan yhteyttä, jos huolia.	Kannustetaan ottamaan yhteyttä	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Itselläkin tuli vastaan sellainen, että nyt asiasta pitäisi keskustella, jotta asia ei jää vaivaamaan.	Keskustelu huolen käsittelemiseksi	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Puhuttiin minun ja päiväkodin työntekijän kesken, että se ei vaikuta mitenkään siihen, miten jatkossa minun lapseen suhtaudutaan.	Keskustelu asioiden selvittämiseksi	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Keskustelu siitä, että väärin teko ei vaikuta siihen miten lapseen tai vanhempaan suhtaudutaan.	Keskustelu asioiden selvittämiseksi	Asioiden aktiivinen käsittely	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Olen saanut tukea, päiväkodin työntekijä kysyi, että "Miten sinä jaksat". Että ihan silleen niin kuin rehellisesti, että miten sinä jaksat, että minustakin on huolissaan.	Tuki ja huolenpito vanhemmasta	Vanhempien hyvinvoinnin huomioiminen yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Mutta jos joku ulkopuolinen ihminen kysyy, että miten sinä	Vanhempi kaipaa huolenpitoa	Vanhempien hyvinvoinnin	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet

oikeasti pärjää, niin että meneekö sinulla hyvin. Joskus sitä kaippaa.		huomioiminen yhteistyössä	
Oon minä saanut tukea	Vanhemmaa tuettu	Vanhempien hyvinvoinnin huomioiminen yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Aina on sovittu, jos päiväkodissa tehdään niin sitten kotonakin tehdään samalla tavalla.	Yhteisesti sovitut asiat ja toimintatavat	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Kiusaamistilanne, josta käyty virallinen keskustelu, joka asiallista ja pitää käydä. Jotta lapsi ymmärtää asian vakavuuden.	Yhteiset säännöt ja niiden noudattamisesta huolehtiminen	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Lapsi ymmärtää, että nyt oikeasti tapahtuu jotain vakavaa ja noin ei saa tehdä.	Lapselle opetetaan yhteistyössä säännöt	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Päiväkodin työntekijä sanoi, että hän on velvollinen puhumaan lapselle sopimattomasta toiminnasta.	Velvollisuuksien selittäminen vanhemmalle	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Päiväkodin työntekijä haluaisi, että me käymme vielä kotona oman keskustelun asiasta.	Ohjaus asian käsittelemiseen kotona	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Sanottu minulle, että päiväkodissa pitäisi puhua suomen kielellä.	Vanhemman ohjeistamisen	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Kun tulee uusia ihmisiä sinne töihin, niin ehkä toivoisin ihan tällaisen lyhyen esittelyn.	Uuden työntekijän esittely	Säännöt ja toimintatavat yhteistyössä	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Kun vanhemmilla on kokous lapsia koskien, sosiaaliohjaaja on siellä ja huolehtii puhelintulkkauksesta.	Sosiaaliohjaaja ja tulkki keskusteluissa mukana.	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Kokous on päiväkodissa, jonne sosiaaliohjaaja tulee vanhempien kanssa ja (etä)tulkin kanssa.	Keskusteluissa vanhemmat, päiväkodintyöntekijä, sosiaaliohjaaja ja tulkki.	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Jotkut heistä ovat saaneet kirjoita päiväkodista ja kun he menevät sosiaalitoimeen, sieltä sanotaan; tule sitten, kun sinulla on varattu aika.	Monialaisen yhteistyön toimivuus/tavoitettavuus	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Viemme sosiaaliohjaajalle sosiaalitoimeen (lapun jos emme ymmärrä), sosiaaliohjaaja auttaa tulkitsemisessa aikataulunsa mukaan.	Sosiaaliohjaaja tulkkina aikataulujensa mukaan	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Tietoa saatu myös sosiaalitoimelta päiväkodin sijasta.	Sosiaalitoimelta perustietoa	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Sosiaalitoimi vei ensimmäisellä kerralla päiväkodille saamaan tietoa	Sosiaalitoimi vei päiväkotiin	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet
Perhetyöntekijät veivät ensimmäisellä kerralla päiväkodille	Perhetyöntekijät veivät päiväkodille	Monialainen yhteistyö	Yhteistyön hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet